

JAARVERSLAG 2013

STEUNPUNT GOEDEREN- EN PERSONENVERVOER

Promotor-Coördinator:
Prof. dr. Hilde Meersman (Universiteit Antwerpen)

Versiedatum: March 2014

Steunpunt Goederen- en personenvervoer

-MOBILO-

Prinsstraat 13

B-2000 Antwerpen

Tel.: +32-3-265 41 50

Fax: +32-3-265 43 95

steunpuntmobilo@uantwerpen.be

<http://www.steunpuntmobilo.be>

JAARVERSLAG 2013

STEUNPUNT GOEDEREN- EN PERSONENVERVOER

Het Steunpunt Goederen- en personenvervoer (MOBILO) doet beleidsrelevant onderzoek in het domein van transport en logistiek. Het is een samenwerkingsverband van het Departement Transport en Ruimtelijke Economie van de Universiteit Antwerpen en het Departement MOBI – Transport en Logistiek van de Vrije Universiteit Brussel. Het Steunpunt Goederen- en personenvervoer wordt financieel ondersteund door de coördinerende minister Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie en Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding en Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, de functioneel aansturende en functioneel bevoegde minister.

Vrije Universiteit Brussel
MOBI – Transport en Logistiek

Inhoudsopgave

1	Introductie	3
1.1	Algemene doelstelling.....	3
1.2	Visie.....	10
1.3	Deelnemende actoren	13
1.4	Samenwerking.....	15
2	Opdrachten van het Steunpunt MOBIL O	16
2.1	Wetenschappelijke publicaties	16
2.2	Beleidsondersteunende papers en nota's.....	17
2.3	Indicatorenboek.....	17
2.4	Statistische databank	17
2.5	Ideeëngenerator	18
2.6	Overige opdrachten.....	19
3	Werkpakketten	20
3.1	Onderzoeksstroom 'Haven'	20
3.2	Onderzoeksstroom 'Luchthaven'	21
3.3	Onderzoeksstroom 'Integratie van Logistieke Keten'	23
3.4	Onderzoeksstroom 'Stedelijke distributie'	25
3.5	Onderzoeksstroom 'Woon/werk'	30
4	Andere rubrieken	33
4.1	Transversale aspecten.....	33
4.2	Samenwerking met andere Steunpunten.....	33
4.3	GANNT chart	34
5	Managementluik	35
6	Financieel luik	41
7	Bijlage	42

1 Introductie

Het Steunpunt Goederen- en personenvervoer (MOBILO) doet beleidsrelevant onderzoek in het domein van transport en logistiek. Het huidige Steunpunt garandeert een continuering van het Steunpunt Goederenstromen (2007-2011).

In het voorliggend jaarverslag (incl. financieel verslag) wordt een inzicht in de werkzaamheden van het Steunpunt MOBILO en de doelmatigheid en doeltreffendheid daarvan in het afgelopen kalenderjaar gegeven.

Het jaarverslag 2013 omschrijft in welke mate aan de operationele doelstellingen werd tegemoet gekomen. Daarnaast omvat het jaarverslag een beschrijving van de ontwikkelde methodologieën op het vlak van de verwerving en de analyse van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek. Een overzicht van de opdrachten van het Steunpunt MOBILO en de inzet van middelen hiervoor wordt gegeven. Tot slot geeft het financieel verslag een getrouw beeld van de inkomsten en uitgaven van de diverse deelnemende instellingen.

1.1 Algemene doelstelling

Vlaanderen met een bevolking van ongeveer 6,38 miljoen (2013) en een bevolkingsdichtheid van 466 inwoners/km² (2013) wordt geconfronteerd met een groot aandeel van het personenvervoer in het verkeer. Het aantal personenkilometer met personenwagens in 2012 bedroeg 67,3 miljard pkm en kende een toename van 11,3% over de periode 2003-2012. De toename van het personenvervoer maakt dat de files aangroeien en vlot verkeer steeds vaker onder druk komt te staan. De inspanningen van de Vlaamse overheid om deze trend om te buigen hebben vooralsnog niet geleid tot een stabilisatie van de reizigerskilometers afgelegd met de auto (Figuur 1).

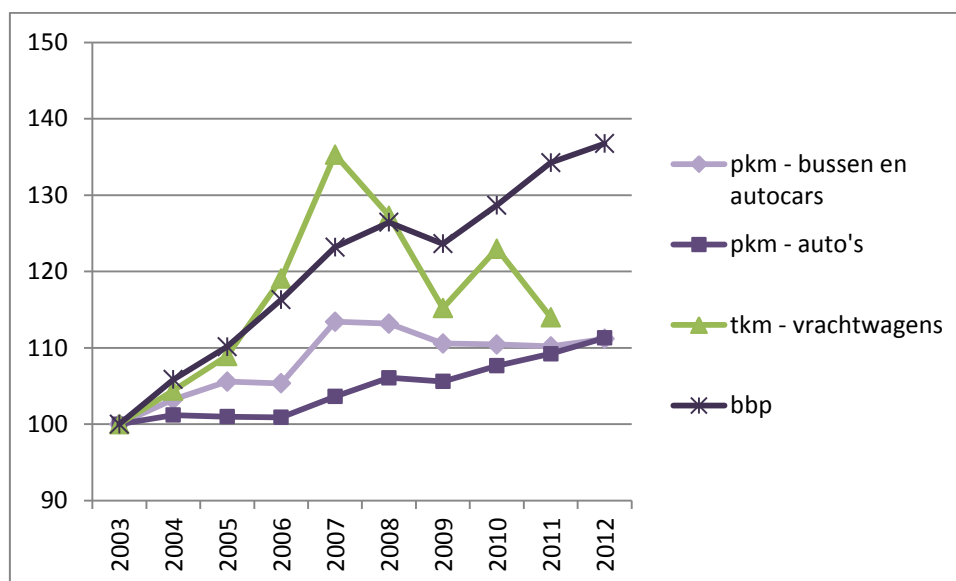
Over de periode 2003-2012 kende het aantal personenkilometer met autobussen en –cars een groei van 11,18%. Dit collectief vervoer over de weg bereikte in 2007 een recordhoogte en stagneert sindsdien.

Over de periode 2003-2007 steeg het goederenvervoer gemeten in tonkilometers met 35%, zelfs aanzienlijk sneller dan de groei van het BBP. Er is een duidelijke indicatie dat de financiële crisis deze trend ombuigt. Het vrachtverkeer over de weg kende een forse daling in 2008 en 2009. Een jaar later veerde het aantal tonkilometer tot 39 miljard tkm op; echter het herstel was tijdelijk. In 2011 daalde het aantal gereden tonkilometer voor vrachtvervoer over de weg terug. Vanaf 2008 is de groei van het BBP groter dan het goederenvervoer gemeten in tonkilometers.

Over de periode 2003-2011 groeide het goederenvervoer gemeten in tonkilometers met 14%. Deze groei veroorzaakt bijna onvermijdelijk problemen op het vlak van mobiliteit, bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid. Echter, de activiteiten van de transport- en logistieke sector genereren zowel direct als indirect een aanzienlijke hoeveelheid van de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid in Vlaanderen. De productie- en dienstensector zijn afhankelijk van een betrouwbaar transportsysteem voor hun werknemers en hun goederen.

Bovendien is een kleine open economie als Vlaanderen afhankelijk van een efficiënte transport- en logistieke sector voor de vlotte afhandeling van de in- en uitvoer. In deze dualiteit tussen de negatieve externe effecten met betrekking tot meer vervoer en de groeibevorderende rol van het vervoer ligt de uitdaging van duurzaamheid.

Figuur 1: Personen- en tonkilometers in het wegvervoer in het Vlaamse Gewest (2003 = 100)

Bronnen: Bronnen: Indicatorenboek 2013¹, VRIND-Verkeer 2013², en de Regionale rekeningen 2012³

Toegepast op transport houdt duurzaamheid in dat de verplaatsing van personen en goederen op een wijze gebeurt die de hinder voor het milieu, de samenleving en de economie zo laag mogelijk houdt. Ook al klinkt dit eenvoudig, de realisatie van duurzame logistiek is geen geringe opgave. Dit wordt schematisch voorgesteld in Figuur 2.

Economische groei leidt tot meer economische activiteit, hogere inkomens, meer consumptie en meer vraag naar vervoer. Deze toename is vooral merkbaar bij het wegvervoer en brengt een aantal negatieve externe effecten mee. Deze effecten, zoals congestie en schade aan de infrastructuur, kunnen ertoe leiden dat het vervoerssysteem minder vlot functioneert, met negatieve gevolgen voor bereikbaarheid, economische activiteiten en economische groei. Met andere woorden, vervoer draagt dus niet enkel bij tot economische groei, ontwikkeling en welvaart, maar genereert ook negatieve effecten die hinderlijk zijn voor welvaart en welzijn. Het is deze dualiteit die de uitdaging vormt van een beleid inzake duurzame logistiek, en waarvan de richting, grootteorde en bepalende parameters via het onderzoek binnen het Steunpunt MOBILLO duidelijker onderbouwd worden.

¹ Meersman, *et al.* (2014) Indicatorenboek duurzaam goederenvervoer Vlaanderen 2010-2011, Antwerpen: UA, Departement Transport en Ruimtelijke Economie, Steunpunt Goederenstromen (binnenkort beschikbaar).

² Studiedienst van de Vlaamse regering (2013). Vrind-verkeer, *Vlaamse Regionale Indicatoren*, Brussel. Online beschikbaar op <http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/Pages/2013-10-14-vrind2013.aspx>

³ Instituut voor de Nationale Rekeningen (2012). Regionale rekeningen. Online beschikbaar op <http://www.nbb.be/belgostat/PublicatieSelectieLinker?LinkID=68000008|910000082&Lang=N>.

Figuur 2: De uitdaging van een duurzaam mobiliteitsbeleid

Bron: Eigen bewerking van Molina & Molina, 2002, p. 214⁴

Het Vlaamse transport- en mobiliteitsbeleid is gericht op deze uitdagingen en de bezorgdheid over de dualiteit tussen de positieve effecten van het vervoer en de negatieve externe effecten ten gevolge van het vervoer. Het beleid is ingebed in het EU-vervoersbeleid en het algehele Vlaamse beleid.

Het toekomstige Europese vervoersbeleid is uitgestippeld in het EU Witboek 2011 'Stappenplan voor een interne Europese vervoersruimte - werken aan een concurrerend en zuinig vervoerssysteem'⁵. Het Witboek bevat doelstellingen die de concurrentiekracht van het vervoer bevorderen en tegelijk beantwoorden aan de doelstelling om de Europese afhankelijkheid van geïmporteerde olie te verminderen en de uitstoot van broeikasgassen tegen 2050 met 60% te reduceren.

De Vlaamse overheid, samen met de sociale partners, hebben het belang van de transport- en logistieke sector voor Vlaanderen erkend in Vlaanderen in Actie, een grootschalig project van de Vlaamse regering om de toekomst van de regio vorm te geven. Dit resulteerde in het Pact 2020, een plan voor Vlaanderen in 2020⁶. Het bestaat uit twintig ambitieuze doelstellingen om vooruitgang te boeken binnen de vijf belangrijkste domeinen:

- Welvaart en welzijn;
- Economie;
- Arbeidsmarkt;
- Levenskwaliteit;
- Bestuur.

⁴ Molina, L.T., Molina, M.J. (2002). *Air Quality in the Mexico Megacity: An Integrated Assessment*, Dordrecht, Kluwer Academic Publishers, 103 p.

⁵ Europese Commissie (2011). Witboek 2011 - Stappenplan voor een interne Europese vervoersruimte - werken aan een concurrerend en zuinig vervoerssysteem. COM(2011)144. Brussel: Europese Commissie.

⁶ Vlaamse Regering (2008). Pact 2020. Online beschikbaar op <http://vlaandereninactie.be/pact-2020-en/?lang=en>.

PACT 2020 ambieert dat Vlaanderen vlot bereikbaar is via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer). De regio moet er in slagen om een voldoende aantal logistieke spelers aan te trekken die ten volle toegevoegde waarde en werkgelegenheid creëren.

Het beleid voor de periode 2009-2014 van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken voorziet *"een integrale aanpak binnen het hele beleidsdomein en op het principe van co-modaliteit, met als doel de schakels in het vervoersysteem nog beter op elkaar in te laten spelen. Als de kwaliteit van het gehele mobiliteitssysteem verbetert, wordt ook de impact van het vervoerssysteem op mens en milieu ingeperkt"*⁷. De focus ligt op:

- Een performant mobiliteitssysteem;
- Mobiel met het juiste vervoermiddel;
- Slimme mobiliteit;
- Gerichte investeringen in infrastructuur en openbaar vervoer;
- Verkeersveiligheid;
- Een geïntegreerde aanpak.

De doelstellingen en streefcijfers van de EU en de Vlaamse overheid die gericht zijn op de logistiek, vracht- en personenvervoer worden weergegeven in Tabel 1.

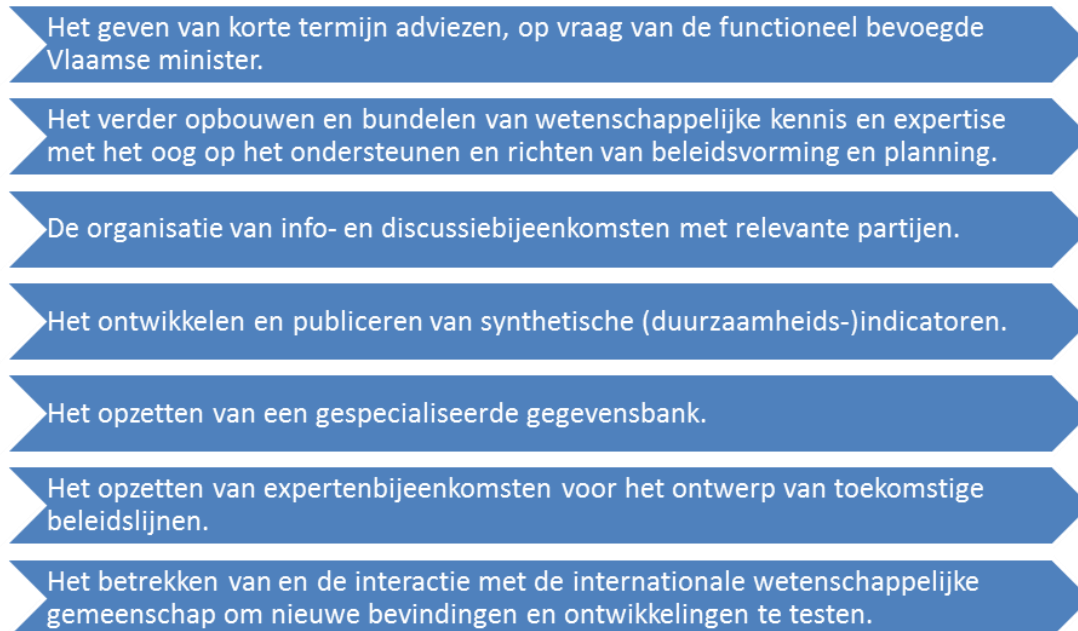
⁷ Crevits, H. (2009). *Mobility and Public Work : Policy priorities 2009-2014*, Brussels.

Tabel 1: Relevante EU-en Vlaamse beleidsdoelstellingen en streefcijfers voor goederen-en personenvervoer

Relevante beleidsdoelstellingen en streefcijfers		
EU Witboek Transport Stappenplan voor een interne Europese vervoersruimte – werken aan een concurrerend en zuinig vervoerssysteem	ViA en PACT 2020	Beleidsnota Mobiliteit en Openbare Werken 2009-2014
<p>Een efficiënt en geïntegreerd mobiliteitssysteem</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een reële interne markt voor het spoorwegvervoer - Voltooiing van het gemeenschappelijk Europees luchtruim - Capaciteit en kwaliteit van luchthavens - Een maritiem "blauwe gordel" en markttoegang tot havens - Een aangepast kader voor de binnenvaart - Herziening van de marktsituatie van goederenvervoer over de weg - Multimodaal goederenvervoer: e-Freight <p>Kwaliteit en betrouwbaarheid van de dienstverlening</p> <ul style="list-style-type: none"> - Passagiersrechten - Naadloze mobiliteit van deur-tot-deur - Noodmobiliteitsplannen <p>Innoveren voor de toekomst: technologie en gedrag</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een Europees beleid inzake onderzoek en innovatie op het gebied van vervoer - Bevordering van duurzaam gedrag - Geïntegreerde stedelijke mobiliteit <p>Moderne infrastructuur en slimme financiering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vervoersinfrastructuur: territoriale cohesie en economische groei - Multimodaal goederencorridors voor duurzame vervoersnetwerken - Criteria voor de voorafgaande evaluatie van projecten - Een nieuw financieringskader voor vervoersinfrastructuur - Engagements van de private sector - Correcte prijszetting en vermijden van concurrentievervalsingen 	<ul style="list-style-type: none"> - Een goede bereikbaarheid van de economische poorten voor alle modi - Minder dan 5% tijdverlies op de hoofdwegen en vermindering van de milieueffecten van personen- en goederenvervoer - Bouwen aan ontbrekende schakels in het openbaar vervoer - Optimaal gebruik van de infrastructuur door middel van een dynamisch beheer van het vervoer - Focus op het aantrekken van logistieke bedrijven die toegevoegd waarde en werkgelegenheid creëren - Een verkeers- en vervoerssysteem met een performantie die behoort tot de hoogste van Europa - Ondersteuning van co-modaliteit in personen-en goederenvervoer - Voldoen aan de Europese milieudoelstellingen - Een aanzienlijke vermindering van woon-werkverkeer met de auto door het stimuleren van andere vervoerswijzen en thuiswerken 	<ul style="list-style-type: none"> - Optimaal gebruik van de bestaande transportnetwerken en infrastructuur - Versterking en verankering van logistieke ketens in Vlaanderen - Het stimuleren van innovaties in logistieke ketens en processen - Beperking van de impact van de vervoerssector op mens en milieu - Mobiliteit tegen de juiste prijs - Optimale ontwikkeling en het beheer van de schakels in het transportnetwerk - Versterking van de economische poorten, vooral de zeehavens en de luchthavens - De materialisatie van een kwaliteitsvol, efficiënt en volledig geïntegreerd openbaar vervoer - Prospectieve transport en mobiliteitsplannen

De belangrijkste doelstelling van het Steunpunt MOBILLO is de kennis en expertise die in de onderzoeksgroepen aanwezig is te bundelen. Hiermee komt het steunpunt dan tegemoet aan de behoefte aan wetenschappelijk onderzoek ter ondersteuning van het bovenvermelde mobiliteitsbeleid. Dat doet het Steunpunt via volgende acties (Figuur 3).

Figuur 3 : Doelstelling vertaald in acties

Om die acties te realiseren wordt het Steunpunt MOBILLO thematisch georganiseerd rond vijf grote onderzoeksstromen waarbinnen een aantal aspecten prioritair behandeld worden⁸. De brede thema's en alle aspecten voor de duur van de vier jaar zijn samengevat in Figuur 4. De diverse aspecten worden telkens vertaald in corresponderende projecten. De thema's staan uiteraard niet volledig los van elkaar. Zo is het niet ondenkbaar dat bevindingen uit het ene thema input kunnen zijn voor een ander thema of dat meerdere thema's betrokken zijn bij het zoeken naar een antwoord op een bepaalde beleidsvraag.

⁸ De gedetailleerde inhoud van de onderzoeksstromen is vastgelegd in het meerjarenplan (Meer info: http://www2.vlaanderen.be/weten/steunpunten/steunpuntenG3/beheersovereenkomsten/steunpuntgoederen_meerjarenplan.pdf)

Figuur 4: Onderzoeksthema's en onderzoeksprojecten⁹

Haven

- *Havenconcurrentie*
- Besluitvormingscriteria voor de containervaart als een belangrijke determinant van de bedrijfslocatie en handelsstromen
- Financieringsmogelijkheden voor haveninfrastructuur, onderhoud en uitbreiding
- Het potentieel van de inter-port samenwerking

Luchthaven

- *De optimale balans tussen vracht- en passagiersactiviteiten van luchthavens*
- Economische effecten en kosten van een tijdelijke sluiting van een luchthaven
- Het spoorvervoer van luchtvracht als alternatief voor het wegvervoer: de luchthaven van Brussel als case study

Integratie van logistieke ketens

- *Integratie van logistieke ketens: Locatie/analyse model voor intermodaal transport*
- Palletvervoer via de binnenvaart
- Analyseren en kwantificeren van de transportketen via de weg

Stedelijke distributie

- *De bredere context van stedelijke distributie en de daarbij horende veranderende strategieën van leveranciers en vraagpatronen*
- *Evaluatiekader voor maatregelen aangaande stedelijke goederendistributie*
- Leefbaarheid in de stad
- Nieuwe technologieën en processen

Woon/werk

- *Jobs bereikbaar houden*
- Mobiliteitsmanagement
- Mobiliteitsbudget
- Poorten en niet-stedelijke gebieden bereikbaar houden door overstappunten

⁹ De doctoraatstrajecten zijn cursief weergegeven.

1.2 Visie

De relatie tussen transport en samenleving is complex. Traditioneel wordt transport beschouwd als een afgeleide vraag, in die zin dat de vraag naar transport gecreëerd wordt door de aanwezigheid van economische activiteit. Nochtans leveren ook firma's gespecialiseerd in transport en logistieke dienstverlening een bijdrage aan de economie¹⁰, zeker in een regio als Vlaanderen waar vele logistieke bedrijven gevestigd zijn. In vele (andere) activiteitssectoren vormen management en organisatie van de logistieke keten een hoofdbestanddeel van de totale strategie, inclusief de verbinding tussen de productielocaties in regio's verspreid over de wereld¹¹. Zodoende is het quasi onmogelijk om economie en transport van elkaar te scheiden. Transport is dus een afgeleide vraag maar tevens een bron van concurrentie. Een goed georganiseerd transportsysteem maakt een regio aantrekkelijk als locatie voor economische activiteit. Steden vormen de motor van een levende economie maar stijgende congestiekosten kunnen een bedreiging vormen voor het welvaartspotentieel in deze steden¹².

Een andere illustratie van de complexe relatie tussen economie en transport is het feit dat in geval van personenvervoer de verplaatsing niet enkel beschouwd wordt als een kost (in termen van geld, tijd en prestatie) maar tevens als een positief gewaardeerde activiteit¹³. De reistijd kan immers besteed worden aan persoonlijke of professionele activiteiten¹⁴.

De meervoudige relatie tussen transport en samenleving vergt niet enkel een benadering waarbij de focus ligt op economische output of emissie. Tegelijkertijd dient de nodige zorg te worden besteed aan de volgende factoren, (1) de omgeving (uitputting van middelen en pollutie), (2) de economische dimensie, en (3) de sociale dimensie. Het gaat om de zogenaamde dimensies van duurzaamheid (People-Planet-Profit) alle relevant in het kader van het transportbeleid¹⁵.

De fragiele balans tussen duurzaamheid en transport als groeifactor kan uitsluitend bereikt en behouden worden door middel van een radicale keuze voor innovatie en innovatieprocessen. Volgende categorieën van innovaties binnen transport vormen vaak het onderwerp van discussie¹⁶:

- Nieuwe transportsystemen als mogelijke (gedeeltelijke) vervanging van het huidige voertuigenpark, schepen, spoor en vliegtuigen;
- Verbetering in de huidige voertuigtypes, brandstoffen, infrastructuren;
- Radicale veranderingen in vervoer;
- Incrementele aangroei in vervoer;
- Toepassing van de bestaande concepten op nieuwe markten en in andere geografische gebieden;
- Innovaties in beleidsinstrumenten.

¹⁰ Blauwens, G., De Baere, P. & Van de Voorde, E. (2010). *Transport Economics* 4th 3 ed. Uitgeverij De Boeck, Antwerp.

¹¹ Dicken, P. (2007). *Global Shift – Mapping the changing contours of the world economy*, 5th ed. The Guilford Press: New York. Coe, N.M., Dicken, P. & Hess, M. (2008). Global production networks: realizing the potential. *Journal of Economic Geography* 8, 271-295.

¹² Glaeser, E.L. (2011). *Triumph of the City: How Our Greatest Invention Makes Us Richer, Smarter, Greener, Healthier, and Happier* The Penguin Press.

¹³ Banister, D. (2008). The sustainable mobility paradigm. *Transport Policy* 15, 73-80.

¹⁴ Lyons, G. & Urry, J. (2005). Travel time use in the information age. *Transportation Research Part A-Policy and Practice* 39, 257-276.

¹⁵ Boschmann, E.E. & Kwan, M.P. (2008). Toward Socially Sustainable Urban Transportation: Progress and Potentials. *International Journal of Sustainable Transportation* 2, 138-157.

¹⁶ van Wee, B. (2003). Innovations in Transportation: research and policy lessons of recent successful cases. Paper prepared for the ERSA congress, 2003, Finland, University of Jyväskylä.

In vele gevallen vormt de grote onzekerheid omtrent het slagen of mislukken van de innovaties en innovatieve processen een gevaar voor de impact van duurzaam vervoersbeleid, wat in het slechtste geval kan leiden tot grotere onevenwichten tussen transport, economie en maatschappij.

MOBILO's onderzoek is gebaseerd op drie pijlers die cruciaal zijn voor een succesvol beleid voor duurzaam vervoer: economie, duurzaamheid en innovatie zijn van belang

1.2.1 Transport: Flanders logistics: slimme draaischijf voor Europa

De transportsector is een van de belangrijkste sectoren in de Vlaamse economie. In 2012 waren er bijna 9.200 bedrijven actief in de sector. Samen genereerden ze 5,7% van de toegevoegde waarde van de Vlaamse economie, wat de transportsector belangrijker maakt dan de bouw- en de chemische sector. De transport- en logistieke sectoren stelden in 2011 ongeveer 129.606 mensen te werk, wat een aandeel betekent van 4,9% van de totale tewerkstelling. Zee- en luchthavens spelen niet enkel een cruciale rol in het transport- en logistiek netwerk, zij zijn tevens generatoren van economische activiteit en tewerkstelling. In 2011 stelden de Vlaamse zeehavens bijna 101.500 mensen te werk en genereerden indirect 132.000 bijkomende jobs. De Haven van Antwerpen bevindt zich in de top 15 van de containerhavens in de wereld. In 2012 werd een totaal vrachtvolume van ongeveer 184 mln ton verwerkt waarvan 104.0 mln ton in containers. Brussels Airport verwerkte ongeveer 18.9 mln passagiers en 459.260 ton aan vracht in 2012.

Het is duidelijk dat vervoer en mobiliteit van cruciaal belang zijn voor de Vlaamse economie. De uitdaging bestaat erin vervoer en logistiek in beweging te houden. Wegen raken verstopt wat resulteert in vertragingen, minder betrouwbaarheid en verliesuren. Goederenstromen beïnvloeden passagiersstromen, niet enkel op de weg, maar ook op het spoor netwerk. Bijna 15% van de Vlaamse populatie besteedt meer dan 2 uur per dag aan verplaatsing van en naar het werk, 30% heeft hiervoor 1 à 2 uur nodig. Een goed functionerend en betrouwbaar vervoersysteem creëert commerciële opportuniteiten en verbetert de arbeidsmobiliteit (Meersman et al., 2009; Europese Commissie, 2011; Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2010).

Vanuit beleidsperspectief vereist dit:

- Sterke en ingebedde logistieke ketens;
- Concurrentiële en toegankelijke zee- en luchthavens;
- Het stimuleren van innovatie in logistiek en logistieke ketens;
- Verwezenlijking van een hoog kwalitatief, efficiënt en volledig geïntegreerd publiek transport.

1.2.2 Duurzaamheid: duurzaamheid creëren in het hart van de transportsector

De sterke groei in transport heeft gevolgen voor de milieu-impact van de sector. De energieconsumptie neemt nog steeds toe met een hogere snelheid dan de rest van de Vlaamse economie. In de EU is het transport voor meer dan 96% van zijn energiebehoeften afhankelijk van aardolie en aardolieproducten. De Vlaamse transportsector maakt ook zeer weinig gebruik van alternatieve energiebronnen (ongeveer 3%), hoofdzakelijk bestaande uit biobrandstoffen (Meersman et al., 2009; Europese Commissie, 2011; Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2010, Vlaamse Milieu Maatschappij, 2010).

De uitstoot van broeikasgassen in de EU veroorzaakt door transport, inclusief internationale luchtvaart en maritiem transport, nam tussen 1990 en 2008 toe met ongeveer 34%. Over dezelfde periode verminderden energie-industrieën hun uitstoot met ongeveer 9%. In Vlaanderen werd door een reductie van de CO2 intensiteiten een verbeterde eco-efficiëntie in het vervoer gerealiseerd, maar deze is onvoldoende om de sterke stijging in het transport, en in het bijzonder in het

wegvervoer, te compenseren (Meersman et al., 2009; Europese Commissie, 2011; Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2010, Vlaamse Milieu Maatschappij, 2010).

Auto's zijn het meest populaire passagierstransportmiddel binnen de EU: ze vertegenwoordigen zowat 72% van alle passagierskilometers. Nochtans is de persoonlijke auto zelden de meest energie-efficiënte vorm van transport. Volgens statistieken van de UK, telt 60% van de auto's slechts één inzittende. Dit percentage stijgt tot ongeveer 85% voor woon-werk verkeer en business trips. Het intense gebruik van het wegennetwerk gedurende bepaalde periodes leidt tot congestie met aanzienlijke externe kosten als gevolg (Meersman et al., 2009; Europese Commissie, 2011; Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2010, Vlaamse Milieu Maatschappij, 2010).

De totale externe kost van transport en logistiek is substantieel en wordt in belangrijke mate gedragen door de maatschappij, en niet door de sector zelf. Het doorrekenen van de externe kosten aan de sector zelf, zou de ecologische bewustmaking van de sector verbeteren, de efficiëntie verhogen en leiden tot een verhoging van een eerlijke concurrentie tussen de verschillende transportmodi. Het invoeren van een eerlijk en efficiënt prijssysteem is echter niet eenvoudig en terzelfdertijd zijn er ook nog andere politieke maatregelen noodzakelijk (Meersman et al., 2009; Europese Commissie, 2011; Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2010, Vlaamse Milieu Maatschappij, 2010).

Vanuit beleidsoogpunt dient aandacht te gaan naar:

- Optimaal gebruik van bestaande infrastructuur;
- Verhoging van de economische en eco-efficiëntie van transport;
- Uittekenen van duurzame mobiliteitsplannen;
- Stimuleren van maatregelen om het gebruik van auto's voor woon-werkverkeer te verminderen;
- Eerlijke en efficiënte prijszetting voor mobiliteit;
- Verwezenlijken van een hoog kwalitatief, efficiënt en volledig geïntegreerd publiek transport;
- Stimuleren en promoten van co-modaliteit in vracht- en passagiersvervoer.

1.2.3 Innovatie: de rol van de overheid in het innovatieproces

Innovatie is cruciaal voor de realisatie van duurzaam transport. Bepaalde technische innovaties vereisen echter een vrij lange tijdshorizon, terwijl procesinnovaties dikwijls veel sneller geïmplementeerd kunnen worden. Niettegenstaande innovatie één van de sleutelsuccesfactoren van de private sector is, kan, omwille van het complexe netwerk binnen de transport- en logistieke sector waarbinnen goederen en passagiers elkaar beïnvloeden, een tussenkomst van de overheid in het innovatieproces van deze sector vereist zijn. Daarenboven zijn private investeringen in innovatie vrij riskant omwille van marktgebreken en van de onderlinge afhankelijkheid van de verschillende spelers in de transport- en logistieke sector.

Vlaanderen onderneemt reeds pogingen om innovaties in transport te stimuleren met projecten als PIEK II, Pendelfonds, Park and ride, Small barges, Cargo Community System, Dynamisch Verkeersmanagement, enz.

In verband met de beoordeling van de rol van de overheid in het innovatieproces, dienen bepaalde zaken te worden onderzocht:

- De mate waarin innovatie sturing vereist in de transport- en logistieke sector;
- Identificatie van de belangrijkste hinderpalen voor innovatie in de transportsector;
- De mogelijke storende impact van marktimperfections en reglementeringen;
- De specifieke nood aan innovatie in de sector;

- Indicatoren en methodes voor de beoordeling van succesfactoren van publieke investeringen in innovatie in de sector.

1.3 Deelnemende actoren

Voor het derde generatie Steunpunt werden twee onderzoeksdomeinen geselecteerd door de functioneel coördinerende Minister, meer bepaald goederenvervoer enerzijds en personenvervoer anderzijds. Zowel goederen- als personenvervoer vergen hun eigen expertise en aanpak, maar zijn ook onderling met elkaar verbonden. Het is daarom noodzakelijk dat de beschikbare expertise wordt samengebracht in een consortium waarvan de leden bereid en in staat zijn om samen te werken en om kennis en ideeën uit te wisselen.

Het acroniem MOBILO staat voor “Mobiliteit en Logistiek (Mobility and Logistics)”. Het consortium brengt de onderzoeksgroepen van de Universiteit van Antwerpen en de Vrije Universiteit Brussel samen, zoals blijkt uit onderstaand overzicht weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2: Promotoren Steunpunt MOBILO en hun expertise

Instelling	Departement	Personeelslid (ZAP / Post-doc) betrokken in het onderzoekscentrum	Expertise
Universiteit Antwerpen (UA)	Departement Transport en Ruimtelijke Economie (TPR)	Prof. dr. Hilde Meersman Promotor-Coordinator	Relatie tussen goederentransport en economische activiteit Modellen voor het goederenvervoer Vervoersvoorspellingen voor haven en luchthaven
		Prof. dr. Eddy Van de Voorde Promotor Goederenvervoer	Maritieme economie Haveneconomie Luchtvaart en luchthavens Transportplanning
		Prof. dr. Ann Verhetsel Voorzitter Departement TPR Promotor Personenvervoer	Locatie analyse Netwerk analyse Ruimtelijke economie Stedelijke economie Geografische Informatie Systemen
		Prof. dr. Thierry Vanelslander Promotor Goederenvervoer	Industriële economie en transport Haveneconomie en concurrentiekracht Analyse van logistieke ketens
		Dr. Christa Sys Promotor Goederenvervoer	Maritieme economie Weg- en spoorvervoer
Vrije Universiteit Brussel (VUB)	Departement MOSI-Transport en Logistiek	Prof. dr. Cathy Macharis Promotor Goederenvervoer	Intermodaal transport & duurzame logistiek; Elektrische en hybride wagens; Verplaatsingsgedrag en duurzame mobiliteit.

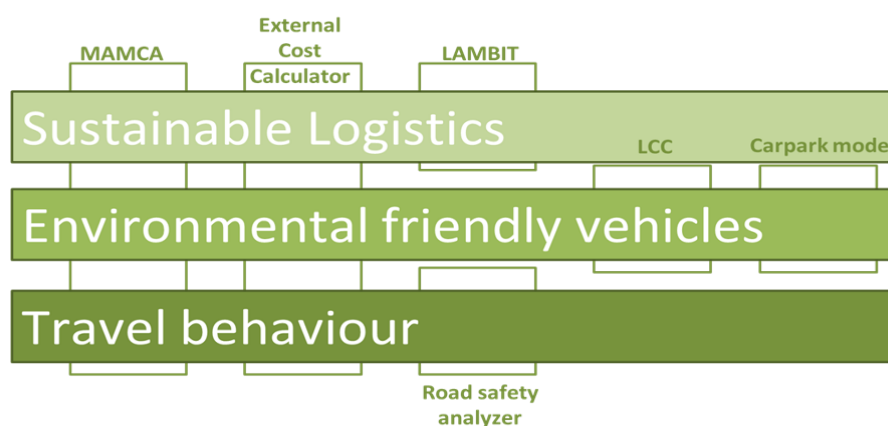
Het Departement Transport- en Ruimtelijke Economie (TPR)¹⁷ van de Universiteit Antwerpen bundelt kennis en expertise op het gebied van vervoer in het algemeen, en in het bijzonder op het vlak van goederenvervoer en woon-werkverkeer. De onderzoeklijnen die het Departement Transport en

¹⁷ Website TPR: <http://ua.ac.be/tp>

Ruimtelijke Economie ter harte neemt, situeren zich op de doorsnede van het algemeen economisch onderzoek enerzijds en bedrijfseconomisch onderzoek anderzijds. De onderzoeksactiviteiten van het departement Transport en Ruimtelijke Economie hebben betrekking op uiteenlopende onderwerpen op het gebied van transport- en maritieme economie en beheer, inclusief actuele thema's in de haven-/maritieme economie en management (havenconcurrentie, havenproductiviteit, havenbeleid, strategische havenplanning, voorspellen van het verkeer, scheepvaartnetwerken, ...), marktordening en moduskeuze in (hinter-) transport over land (intermodaal vervoer, spoor, weg, binnenvaart en pijpleiding), actuele thema's op luchthavens en de luchtvaartindustrie en de integratie van transport, logistiek en de regionale gevolgen. Het departement ontwikkelt en past een brede waaier van kwantitatieve technieken en beheersinstrumenten toe in de strategische marktanalyse en de formulering van beleid. Niet exhaustief gaat het om strategische analyses, economische onderzoeks- en evaluatiemethodes, informatieverzameling en -analyses, operationeel onderzoek, modelmatige analyse, voorspellingen en simulaties. De onderzoeksactiviteiten ontplooiën zich in het kader van onderzoeksprogramma's van de universiteit en de overheid (regionaal, federaal en Europees) en in het kader van specifieke opdrachten van de overheid en de private sector. De behandelde onderwerpen hebben betrekking op goederenvervoer, de haven en maritieme sectoren, de beoordeling van infrastructuurprojecten, strategische analyse van beleidsadviezen, de wisselwerking tussen transport en ruimte, de wisselwerking tussen mobiliteit en economie.

MOSI-T¹⁸ is actief binnen de domeinen transport, mobiliteit en logistiek beheer. Hierbinnen is MOSI-T gespecialiseerd in het gebruik van socio-economische evaluatiemethoden. Onder andere de MAMCA methode (Multi-Actor, Multi-Criteria Analysis) werd verder ontwikkeld en verfijnd om toe te passen binnen het veld van transport en logistiek. MOSI-T maakt deel uit van de onderzoeksgroep MOBI (Mobility, Logistics and Automotive Technology), een multidisciplinaire onderzoeksgroep waar technologische, ecologische en bedrijfsaspecten van transport en logistieke concepten bij elkaar worden gebracht. Het onderzoek van MOBI kan opgedeeld worden in drie belangrijke onderzoeksdomeinen: intermodaal transport & duurzame logistiek; elektrische en hybride wagens en verplaatsingsgedrag en duurzame mobiliteit. Voor elk van deze drie thema's werden verschillende beslissingsondersteunende modellen en methodologieën ontwikkeld (de verticale balken in figuur 5).

Figuur 5 : Beleidsondersteunende modellen

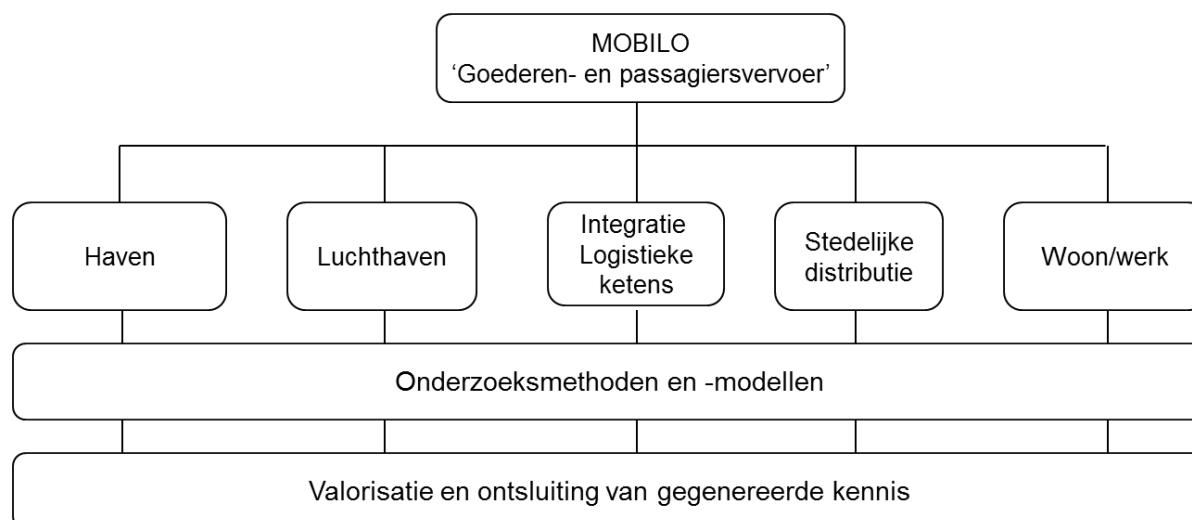

¹⁸ Sinds september 2013 kreeg de vakgroep MOSI een nieuwe naam, nl. BUTO (Business Technology and Operations).

1.4 Samenwerking

Het Steunpunt MOBILO is gericht op een aantal onderzoeksstromen die antwoord zullen geven op beleidsvragen met betrekking tot goederen- en personenvervoer. Voor de ondersteuning van deze stromen, werd een aantal onderzoeksmethoden en modellen toegepast, verder aangepast en ontworpen. Bijzondere aandacht ging daarbij naar de overdracht en valorisatie van de gegenereerde kennis door middel van het ontwerp van een website, deelname aan nationale en internationale congressen, publicaties, de oprichting van een denktank en een publicatie met indicatoren voor het goederen- en personenvervoer, enz.¹⁹. Onderstaand overzicht geeft een korte samenvatting.

Figuur 6: Structuur van de onderzoeksstromen binnen het consortium

De structuur van het Steunpunt MOBILO weerspiegelt de verschillende deelgebieden van het goederen- en personenvervoer. Waar relevant engageert het Steunpunt zich om bij het onderzoek aandacht te hebben voor een multidisciplinaire aanpak. Hierbij profiteert het Steunpunt van de ruime ervaring van beide entiteiten. Hierdoor kan het Steunpunt alle taken uitvoeren vanaf het begin van het contract zoals gepland.

¹⁹ De specifieke inhoud van de vijf onderzoekstromen wordt in meer detail onder de rubriek "Werkpakketten" (zie deel 2) van het meerjarenplan behandeld. De selectie en de specifieke inhoud van het onderzoek stromen worden in meer detail behandeld in het Meerjarenplan – Deel 3 (Meer info: http://www2.vlaanderen.be/weten/steunpunten/steunpuntenG3/beheersovereenkomsten/steunpuntgoederen_meerjarenplan.pdf)

2 Opdrachten van het Steunpunt MOBILO

Eind 2013 was het tweede werkingsjaar van het Steunpunt MOBILO. De opdrachten van het Steunpunt waren drieërlei: 1° het verzamelen, analyseren en ontsluiten van beleidsrelevante gegevens; 2° het uitvoeren van beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek, en dit zowel op lange als op korte termijn; 3° het verlenen van wetenschappelijke dienstverlening (Bron: Beheersovereenkomst²⁰).

Het Steunpunt MOBILO leverde output die in zeven categorieën kan worden onderverdeeld:

1. Wetenschappelijke publicaties
2. Beleidsondersteunende papers
3. Indicatorenboek
4. Statistische database
5. Ideëengenerator
6. Overige

2.1 Wetenschappelijke publicaties

Het uitvoeren van beleidsrelevant onderzoek, zowel lange en korte termijn, leidt tot een aanzienlijke output in termen van wetenschappelijke publicaties en in een groot aantal doctoraten.

In 2013 resulteerde het werk van het Steunpunt MOBILO in een aantal **wetenschappelijke publicaties**. De onderzoeksresultaten werden gepresenteerd op (inter-)nationale congressen en symposia over de hele wereld. Een overzicht van de congressen, waar leden van het Steunpunt actief aan deelnamen, is te vinden in bijlage 1. Bovendien werden de onderzoeksresultaten voorgelegd en bediscussieerd met de internationale 'peer'-groep tijdens wetenschappelijke conferenties. Een overzicht van de congressen en de lezingen die werden bijgewoond zonder actieve inbreng staat in bijlage 2.

De academisch bibliografie van de promotoren en de onderzoekers kan geraadpleegd worden op www.steunpuntmobilo.be > onderzoeksresultaten > wetenschappelijke publicaties.

Doctoraten vormen een tastbaar resultaat van de uitbreiding van het wetenschappelijk potentieel en de kennisbasis van het Steunpunt MOBILO. Daarom wordt ook in het werkjaar aandacht besteed aan het coachen van nieuw aangeworven onderzoekers, alsook aan het finaliseren van doctoraatswerkzaamheden van de eerder aangestelde onderzoekers. Een overzicht van de lopende en in 2013 opgestarte doctoraten binnen het Steunpunt MOBILO wordt gegeven in bijlage 3.

Op 14 oktober 2013 verdedigde Roel Gevaers zijn doctoraat²¹, getiteld 'Evaluation of Innovations in the B2C last mile, B2C reverse & waste logistics'. De doelstelling van dit doctoraatsonderzoek is om te komen tot het (beter) begrijpen en kunnen interpreteren van veranderingen van karakteristieken,

²⁰ De beheersovereenkomst is te raadplegen op http://www2.vlaanderen.be/weten/steunpunten/steunpuntenG3/beheersovereenkomsten/steunpuntgoederen_beheersovereenkomst.pdf.

²¹ Dit doctoraat kan geraadpleegd worden via <http://webh01.ua.ac.be/sig2/wctrs/html/Ph.D.%20THESIS%20-%20REWORKED%20FINAL%20VERSION%20-%20ROEL%20GEVAERS%20protected.pdf>

veroorzaakt door innovaties in logistiek, in B2C last mile, B2C retourlogistiek en afvallogistiek. Dit houdt een analyse in van de kostenstructuur en meer bepaald van de karakteristieken die een impact hebben op de kosten van last mile, retour- en afvallogistiek. Er werd een kostensimulatiemodel ontwikkeld waarmee de efficiëntie in last mile logistiek verhoogd kan worden en kosten gereduceerd kunnen worden. Na de verdediging gaf de heer Sergio Barbarino (P&G) een slotspeech en benadrukte het belang van het onderzoek voor de FMCG sector, voor andere productie- en logistieke bedrijven en voor het beleid. Het onderzoek genoot veel persbelangstelling binnen en buiten Vlaanderen (zie www.steunpuntmobilo.be > In de media). De persberichten zijn opgenomen in bijlage 4. Andere persberichten van het Steunpunt MOBILo kunnen geraadpleegd worden op de website 'www.steunpuntmobilo.be > In de media'.

2.2 Beleidsondersteunende papers en nota's

Conform de meerjarenplanning publiceerde het Steunpunt in 2013 zijn onderzoeksactiviteiten in een reeks beleidsondersteunende onderzoekpapers. Een overzicht is opgenomen in bijlage 5²². Tien²³ beleidsondersteunende papers zijn afgewerkt in 2013. In Deel 3 wordt een gedetailleerd overzicht per onderzoeksstroom gegeven, alsook de wetenschappelijke vertaling ervan.

2.3 Indicatorenboek

In 2013 bereidde het Steunpunt MOBILo de publicatie voor van het Indicatorenboek Duurzaam Goederenvervoer Vlaanderen 2012 (vijfde editie van een jaarlijkse serie sinds 2008). Dit indicatorenboek wordt begin 2014 gepubliceerd. Met het indicatorenboek reikt het Steunpunt MOBILo de overheid opnieuw een instrument aan dat toelaat de impact van beleid(smaatregelen) op de prestaties van de sector cijfermatig na te gaan, over waar het goed gaat en waar het minder goed gaat, en voor welke aspecten bijsturing nodig is. Daarnaast laat deze publicatie toe de publieke opinie te informeren over de impact van beleid(smaatregelen) wat betreft het Vlaamse goederen- en personenvervoer. Het maakt tegelijkertijd de belanghebbenden ook alert voor een vervoerbeleid dat duurzaam is, en dus voor een beleid dat naast het economische belang ook rekening houdt met de leefomgeving.

Wetenschappelijke referenties

Meersman, H., et al. (2013) *Indicatorenboek 2012 Duurzaam goederenvervoer Vlaanderen*, Antwerpen, Universiteit Antwerpen, Departement Transport en Ruimtelijke Economie, Steunpunt Goederen- en personenvervoer.

2.4 Statistische databank

De gespecialiseerde statistische databank bouwt verder op de databank geconstrueerd binnen het Steunpunt Goederenstromen 2007-2011. De bedoeling van de statistische databank is het onmiddellijk beschikbaar hebben van actuele data, waardoor er snel kan worden gereageerd op onderzoeksvragen, zelfs op vragen die een korte doorlooptijd hebben. Bovendien garandeert

²² Het overzicht is gerangschikt volgens depotnummer.

²³ In bijlage 5 wordt eveneens voor elk van de 10 opgeleverde papers de stand van zaken vermeld op het moment van het opstellen van het Jaarverslag 2013 (maart 2014).

dergelijke statistische databank ook interne consistentie, i.e. voor specifieke vragen wordt steeds een specifieke, gespecialiseerde databank gebruikt. Tijdens het onderzoek van het tweede werkjaar van het Steunpunt MOBILo werd verder gewerkt met de verzamelde gegevensbestanden en het opgebouwde empirisch schattingswerk van het tweede generatie Steunpunt. In het tweede werkingsjaar van het Steunpunt MOBILo werd de databank verder aangevuld met nieuwe data die beschikbaar kwamen.

2.5 Ideeëngenerator

Beleidsvorming moet altijd in staat zijn om flexibel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Daarom wordt naast de vijf bovenvermelde onderzoeksstromen, een zogenaamde ideeëngenerator opgezet. Dit is een denktank die op systematische wijze nieuwe ideeën en oplossingen moet aanreiken die meegenomen kunnen worden in het onderzoek van het Steunpunt.

Op 7 maart 2013 organiseerde het Steunpunt MOBILo in samenwerking met het Vlaams Instituut voor de Logistiek (VIL) een debatavond over afvallogistiek. Meer dan 120 deelnemers afkomstig uit de private sector, publieke sector, academische wereld en vrije beroepen debatteerden over 12 stellingen gerelateerd aan afvallogistiek. Het "cradle-to-cradle" denken waarbij alle gebruikte materialen na hun leven in het ene product, opnieuw nuttig kunnen worden ingezet in een ander product, plaatst afvallogistiek binnen de totale logistieke keten meer op de voorgrond. Binnen de afvallogistiek zijn er echter nog verschillende knelpunten te onderkennen, die gerelateerd zijn aan wetgeving, operationele zaken, financiële beperkingen, enzovoort. Dit houdt ook in dat er nog verschillende opportuniteiten zijn binnen de markt van de afvallogistiek. Tijdens de debatavond werd dieper ingegaan op deze knelpunten en opportuniteiten. Experts lichtten eerst de knelpunten en opportuniteiten vanuit verschillende invalshoeken toe. Daarna volgde een interactief debat. Het programma van deze ideeëngenerator is opgenomen in bijlage 6. De conclusies uit deze expertenbijeenkomst werden tevens gepubliceerd in een beleidsondersteunende paper.

Beleidsondersteunende papers		
D/2013/11.528/4	Afvallogistiek: knelpunten en opportuniteiten (binnenkort beschikbaar)	K. De Langhe/C. Sys/R. Gevaers

Op 15 maart 2013 organiseerden de Steunpunten MOBILo en TRADO een discussiemiddag over transitie en mobiliteit. Transitiedenken en -management zijn belangrijke thema's binnen Vlaanderen in Actie. Voorts promoot de Vlaamse overheid samenwerking tussen steunpunten. Het Steunpunt TRADO heeft door haar focus op meer 'horizontale' thema's (duurzaamheid en transitie) raakvlakken met andere steunpunten. De onderzoeksonderwerpen van MOBILo vormen een belangrijk thema binnen transitiebeleid en -onderzoek. Vandaar dat het steunpunt MOBILo en het steunpunt TRADO een discussienamiddag organiseerden waar de onderzoekers en promotoren van beide steunpunten samen nadachten en discussieerden over Mobiliteit en Transitie. Deze discussiemiddag bood een unieke gelegenheid om vertrouwd te raken met transitiedenken. Het doel was om het werk en de doelstellingen van MOBILo te kaderen binnen het transitieverhaal (ViA) en om het bekend te maken bij het Steunpunt TRADO. Het programma van deze ideeëngenerator is opgenomen in bijlage 7.

Op 6 en 7 november 2013 woonden de onderzoekers van het Steunpunt MOBILo het internationaal congres bij getiteld 'Global challenges in PPP: cross-sectoral and cross-disciplinary solutions', georganiseerd door het Departement Transport en Ruimtelijke Economie, the onderzoeksgroep

Public Administration & Management (Departement Politieke Wetenschappen) en de onderzoeksgroep Government and Law (Faculteit Rechten) van de Universiteit Antwerpen, Antwerp Management School en COST-Action TU1001 'PPP in Transport: Trends and Theory. Het congres bestond uit presentaties door keynote sprekers, parallele sessies met presentaties van papers en paneldiscussies.

2.6 Overige opdrachten

In 2013 was het Steunpunt MOBILo actief betrokken bij:

- het PIEK II vervolgproject (<http://www.piek-technum.be/>);
- Flanders Logistics consultants;
- Publicatie van de 'Wegwijzer voor een efficiënte en duurzame stedelijke distributie in Vlaanderen' binnen Flanders Logistics;
- Publicatie van de Roadmap 'Groene Logistiek' binnen Flanders Logistics;
- Flanders Port Area meeting met Hong Kong Logistics Council Delegation (11 juni 2013, Brussel): Prof. dr. Thierry Vanelslander (promotor Steunpunt) gaf de presentatie 'Flanders Port Area: the best way to reach 500,000 customers';
- de pre-task forces van Flanders Logistics (Flanders Land Logistics, Flanders Air Transport Network, Flanders Port Area en Flanders Inland Shipping Network);
- de task forces van Flanders Logistics;
- het 10de FISN event (4 november 2013, Brussel): dr. Christa Sys gaf de presentatie 'Methodologie voorspellingen vraagzijde' over de relatie tussen de binnenvaart en de bouwsector in België en dr. Edwin van Hassel gaf de presentatie 'Structuurverandering in het segment van de grote drogeladingbinnenvaartschepen'²⁴;
- de studie over deelfietsen in opdracht van de Vlaamse overheid;
- het project Werken 2.0 in opdracht van de Vlaamse overheid;
- VRWI toekomstverkenning over mobiliteit en logistiek;

²⁴ De presentaties zijn beschikbaar op <http://www.flanderslogistics.be/201311/presentaties.pdf>

3 Werkpakketten

Deze sectie specificeert de onderzoeksresultaten die het Steunpunt MOBILo per onderzoeksstroom en per onderzoeksproject heeft bewerkstelligd in het tweede jaar. De onderzoeksprojecten stemmen overeen met de strategische doelstelling, zoals opgenomen in het meerjarenplan. Naast de wetenschappelijke en de beleidsrelevante dimensie van het onderzoek worden per werkpakket de gerealiseerde prestaties alsook de investering van persoonsmaanden omschreven.

3.1 Onderzoeksstroom 'Haven'

Aantal persoonsmaanden: 4m

3.1.1 Havenconcurrentie

Binnen transporteconomie blijft havenconcurrentie een belangrijk onderzoeksonderwerp. Het begrip havenconcurrentie zelf is echter sterk geëvolueerd. In het verleden werden havens in de literatuur vaak aanzien als homogene entiteiten. Vandaag wordt aanvaard dat havens veel complexer en heterogener van aard zijn dan in het verleden werd aangenomen. Bovendien speelt de concurrentie niet enkel meer op het niveau van havens, maar steeds meer op het niveau van logistieke ketens. Het Steunpunt legde in de periode 2007-2011 al de basis voor een conceptueel model van beslissingsname van de verschillende actoren in de keten. In 2013 werd dit model op twee manieren verder gekwantificeerd. Dit moet het mogelijk maken om inzicht te krijgen in de variabelen die van invloed zijn op het gedrag van de verschillende actoren, als hiervoor bedoeld, zodat overheden en havenautoriteiten zo goed mogelijk een positie met betrekking tot duurzame ontwikkeling kunnen innemen.

Eerst en vooral werd het lopende doctoraatstraject in de finale fase gebracht. Dat traject deed onderzoek naar het belang van de verschillende factoren die op verschillende niveaus een invloed hebben op de keuze van een haven. De beslissingen over die keuze worden niets steeds op eenzelfde niveau en door dezelfde actoren genomen. Bovendien zijn er naast kosten ook heel wat immateriële factoren die een invloed hebben op deze keuze. Hier werd een analyse uitgevoerd met behulp van Analytical Hierarchy Processing en Analytical Network Processing, om de belangrijkste beslissingscriteria te identificeren. Tegelijk werd een VAR-analyse opgestart om de impact van havenactiviteit op de bredere economie na te gaan.

In 2013 werd ook het traject rond het kwantificeren van havenconcurrentie vanuit een ketenbenadering opgestart. Een nuttig instrument voor dit onderzoek is 'System Dynamics', een techniek geschikt voor het modelleren van bedrijfsprocessen, zijn. In 2013 werd dan ook gefocust op een literatuuroverzicht in ketenstructuur analyse en simulatietools, waaronder 'System Dynamics', en met inbegrip van toepassingen voor logistieke ketens of vergelijkbare activiteiten ketens. Dit vormt de basis voor de keuze van de meest geschikte analysetechniek, die in 2014 zal worden geselecteerd en toegepast op een keten die door Vlaamse havens passeert.

Verder werd een beleidsondersteunende paper rond vergelijking van procedures tussen verschillende zeehavens gemaakt, met een gevalstudie Antwerpen en Rotterdam. Uit de paper komt naar voor dat enkele aspecten belangrijke verschillen kunnen opleveren, zoals onder meer inzake douane en fytosanitaire controle. Het gaat daarbij niet alleen om verschillen in de procedures zelf zoals die zijn uitgeschreven, maar nog meer in de toepassing en interpretatie ervan.

3.1.2 Financieringsmogelijkheden haveninfrastructuur

De meeste havens worden vandaag enerzijds geconfronteerd met toenemende noden aan extra capaciteit, zowel aan maritieme als aan terminalkant, en anderzijds met afnemende hoeveelheden aan middelen aan publieke kant. Dus moeten havens op zoek naar andere financieringsmodellen. Een eerste stap daarin is de maatschappelijke waarde van investeringsprojecten definiëren. Klassieke beoordelingsschema's, zoals kosten-batenanalyse, voldoen daarbij niet langer. Ze houden namelijk geen rekening met de volatiliteit van marktomstandigheden doorheen de tijd, ze negeren de mogelijke impact van management-opties, en ze beschouwen projecten als alles-of-niets-beslissingen. Daarom wordt hier de techniek van reële opties gekozen.

In 2013 werd daarom nagegaan hoe reële opties naar een Vlaamse havencontext kunnen worden vertaald, en in welke mate de techniek toelaat om uitspraken te doen over havenprojecten. Hiertoe werd literatuuronderzoek verricht, en werd een tweedaagse, internationale expertenbijeenkomst opgezet. Dit vormt de basis om in 2014 specifieke financieringstechnieken voor de geselecteerde projecten te bekijken, en na te gaan in welke mate ze een oplossing bieden voor het bestaande financieringsprobleem.

Beleidsondersteunende papers			
Onderzoeksstroom 'Haven'			
D/2013/11.528/7	Vergelijking procedures tussen zeehavens: een analyse voor de havens Antwerpen en Rotterdam	C. Gubbi/C. Sys/E. Van de Voorde/T. Vanelslander	binnenkort beschikbaar
Wetenschappelijke referenties			
Vanelslander Thierry, Stevens Laurence, Sys Christa, Van de Voorde Eddy.- <i>Port co-operation: motives, forms and results : consequences for ro-ro</i> . Economics and logistics in short and deep sea market : studies in honor of Guido Grimaldi, founder Grimaldi Group / Forte, Ennio [edit.] - ISBN 978-88-204-5342-8 - Milano, Agnelli, 2013, p. 269-294			
Sys Christa, Vanelslander Thierry.- Port hinterland competitiveness: analysis of a road expansion project, applied to the port of Zeebrugge, Proceedings of the IAME 2013 Conference July 3-5, Marseille, France - 2013, p. 1-27			

3.2 Onderzoeksstroom 'Luchthaven'

Aantal persoonsmaanden: 11,4 m

3.2.1 Optimale balans tussen vracht- en passagiersactiviteiten (LT-spoor)

De laatste decennia werden getekend door tal van veranderingen, zowel op wereldniveau als in de luchtvaartsector. De urbanisatie, globalisatie, maar ook de liberalisering van de sector en de opkomst van low cost carriers leidden ertoe dat de vraag naar luchtvervoer steeg, zowel wat passagiersvervoer als vrachtvervoer betreft. Luchthavens willen deze vraag zoveel mogelijk capteren en daardoor komt de concurrentie onder druk te staan. Anderzijds willen luchthavens ook aanbieders, o.a. luchtvaartmaatschappijen, aantrekken.

Echter, ook luchthavens worden geconfronteerd met beperkte middelen die mogelijk moeten worden ingezet voor zowel de passagiers- als vrachtactiviteiten. Luchthavens zullen dus zicht moeten

krijgen op de optimale balans tussen deze activiteiten om, met de gelimiteerde capaciteit, te proberen een zo sterk mogelijke (concurrentiële) positie uit te bouwen. Gezien het feit dat luchthavens belangrijke knooppunten zijn voor een regio, is het ook voor overheden van belang dat luchthavens toegevoegde waarde en werkgelegenheid genereren, behouden en mogelijk verhogen.

Het doel van dit onderzoek is het bepalen van de optimale balans tussen passagiers- en vrachtactiviteiten van een luchthaven, en dit met Brussels Airport en de Vlaamse regionale luchthavens als toepassingsgebied.

Dit moet leiden tot een beleidsondersteunend instrument, waarbij niet enkel rekening zal worden gehouden met de bedrijfseconomische resultaten van de luchthavens, maar ook met de maatschappelijke en economische relevantie voor de regio, in casu Vlaanderen. Dit onderzoek wordt opgezet als een doctoraatstraject.

In 2013 werd de voorbereidende literatuuranalyse over multi-product in luchthavens verder uitgebreid naar de financiële stromen en dus kostenstructuur van een luchthaven. Verder werd een SWOT-analyse uitgewerkt om zicht te krijgen op het competitieve karakter van luchthavens. Hiervoor werd aan dataverzameling gedaan dewelke als input diende voor een Data Envelopment Analysis (DEA). Zo kon de (relatieve) efficiëntie op gebied van bewegingen en terminaldiensten bekeken worden. Deze informatie werd verder nog aangevuld met informatie omtrent de eigendomsstructuur en de *revenue base*. De eerste resultaten van de DEA zijn opgenomen in het Indicatorenboek Duurzaam Goederenvervoer Vlaanderen 2012. De data die verzameld werden voor de DEA kunnen ook als input dienen voor de ontwikkeling van een kostenfunctie voor luchthavens. Ook daarover werd de literatuuranalyse uitgebreid in 2013.

Daarnaast werd in 2013 onderzoek gedaan over samenwerking en concurrentie van en tussen luchthavens, waarbij vooral gefocust werd op Europa. Zowel samenwerking en concurrentie tussen luchthavens als tussen luchthavens en andere actoren werd bestudeerd. De resultaten van dit onderzoek werden in 2013 gepubliceerd in een beleidsondersteunende paper.

Beleidsondersteunende papers			
Onderzoeksstroom 'Luchthaven'			
D/2013/11.528/5	Samenwerking en concurrentie van en tussen luchthavens – lessen uit Europa	F. Kupfer, K. De Langhe, C. Sys/E. Van de Voorde/T. Vanelslander	Link
Wetenschappelijke referenties			
	Optimal balance between cargo and passenger activities at an airport	E. Struyf	BIVEC/GIBET, 2013
	Balance between cargo and passenger activities at an airport: a synthesis of literature	E. Struyf	ATRS, 2013
	Efficiency of airports in relation to their ownership	E. Struyf	Doctoral Day, 2013

Economic effects and costs of a temporary shutdown of an airport	K. De Langhe, E. Struyf, C. Sys, E. Van de Voorde, T. Vanellander	WCTRS, 2013 Link
A Level Playing Field in the European Air Transport Sector? – A Belgian Case study	F. Kupfer, K. De Langhe, S. Domingues, C. Sys, E. Van de Voorde, T. Vanellander	ETC, 2013

3.3 Onderzoeksstroom ‘Integratie van Logistieke Keten’

Aantal persoonsmaanden: 16.6m

3.3.1 Integratie van logistieke ketens: Locatie/analyse model voor intermodaal transport (LT-spoor)

Intermodaal transport is de combinatie van twee verschillende transportmodi in een enkele transportketen, zonder verandering in de laadeenheid van de goederen. Het langste deel van de verplaatsing gebeurt via spoor, binnenvaart of zeeschip, met eventueel voor- en natransport via de weg. Recent zijn er in Vlaanderen verscheidene intermodale terminals gebouwd. Het doel van dit onderzoek is aan de hand van verschillende scenario’s en simulaties te analyseren wat de Vlaamse Overheid kan doen om intermodaal transport verder te stimuleren. Het LAMBIT-model (Locatie Analyse Model voor Belgische Intermodale Terminals (Macharis, 2000)) zal hiervoor gebruikt en verder uitgebreid worden.

LAMBIT is een GIS-gebaseerd locatie-analysemodel dat het marktgebied van terminals kan simuleren. Zes nieuwe elementen zullen in dit onderzoek aan LAMBIT worden toegevoegd om betekenisvollere beleidsaanbevelingen te kunnen maken: congestiegegevens, modale keuze variabelen, een module voor de bepaling van de optimale locatie van nieuwe terminals, transferia (container transfer punten) en een externe kosten module. Verschillende beleidsmaatregelen ter stimulatie van intermodaal transport kunnen vervolgens geanalyseerd worden aan de hand van LAMBIT, waaronder de impact van het gebruik van langere en zwaardere voertuigcombinaties (LZV’s) op de concurrentiepositie van het intermodaal vervoer en het internaliseren van de externe kosten. De Vlaamse Overheid verkrijgt op die manier beleidssuggesties om intermodaal transport te stimuleren.

Dit onderzoek werd opgezet als een doctoraatstraject en startte in 2012. Er zal vooral gewerkt worden rond beleidsanalyse met behulp van LAMBIT, dat hiervoor verder ontwikkeld wordt.

In 2013 lag de focus op twee nieuwe modeluitbreidingen. Ten eerste werd de optimale locatie-module verder uitgewerkt. Deze module laat toe om te analyseren of er nood is aan nieuwe intermodale terminals in Vlaanderen en waar deze dan gevestigd moeten zijn. Op die manier kunnen de locaties geselecteerd worden, waar de grootste potentiële verkeersvolumes verwacht worden. Het resultaat van deze analyse werd gebundeld, samen met de resultaten van de analyse waarin het belang van transporttijd in de intermodale transportketen werd gemodelleerd, in een beleidsondersteunende paper.

De tweede uitbreiding waar op gewerkt werd, is de introductie van nieuwe modale keuze variabelen in het model. Daarvoor werden alleen de marktprijs en de transporttijd als variabelen in het model opgenomen. Een eerste optie die ontwikkeld werd, beschouwt de modale keuze als een multi-criteria analyse, waarin zowel harde als zachte modale keuzevariabelen werden gecombineerd met de externe effecten van een transportkeuze. De resultaten van deze analyse worden gekoppeld met de

resultaten van een bijkomende modellering van de modale keuze op basis van een keuze-experiment, in een beleidsondersteunende paper in 2014.

3.3.2 Analyse en kwantificering van de logistieke ketens (KT-spoor)

De vraag naar een bepaald product of dienst is afhankelijk van de prijs, de prijs van de alternatieven, de prijs van de productiefactoren, de stand van de technologie en de objectieven van de producent of dienstverlener. Wanneer dit vertaald wordt naar de transportsector, richten economische studies zich op de prijs, de tijdskost en de kwaliteit van de dienstverlening (Blauwens, De Baere en Van de Voorde, 2008). Winston (1985) benadrukt terecht dat onderzoek omtrent aanbod van transport de nadruk legt op het schatten van de kostenfuncties van de bedrijven en dit vanuit academisch en transportbeleid gerelateerd oogpunt. In het kader van de concurrentiestrijd voor potentiële klanten, worden kostenfuncties geschat met het oog op het vergelijken van kosten die verband houden met verschillende modi. Daarnaast worden de kostenfuncties ook aangewend om inzicht te krijgen in de productiviteitsgroei in de vervoerssector, met inbegrip van de evaluatie van de economische prestaties.

Vertrekkend vanuit een transportbeleid is de onderliggende motivatie is dat kostenfuncties nuttige aanwijzingen kunnen geven, niet alleen voor regulators met betrekking tot prijszetting, maar ook voor managers in het kader van de voorbereiding en controle van de begroting.

Aanvankelijk richtte veel onderzoek zich op de specificatie van de output-variabele. In het goederenvervoer, bijvoorbeeld, zijn vervoerde tonnage en gerealiseerde vracht-ton de meest toegepaste fysieke output-indicatoren. Goederenvervoer is echter geen homogeen product, zodat een aanvaardbare graad van aggregatie onvermijdelijk is voor wat, in essentie, vrij heterogene eenheden zijn. Zelfs in schijnbaar gelijke omstandigheden kan het gebruik van een outputmeting echter problemen veroorzaken. In het onderzoek van Spady en Friedlaender (1978) wordt erop gewezen dat de benodigde outputspecificaties dienen te worden aangepast zodat kenmerken met betrekking tot de kwaliteit van de output, opgenomen zijn.

De kostprijs van een modus wordt echter vaak maar deels weergegeven. Het is namelijk van belang rekening te houden met de directe, indirecte en externe kosten. De kostprijs van congestie bij wegvervoer moet bijvoorbeeld rekening houden met extra brandstofverbruik, de invloed op werkgelegenheid en de overlast die een file met zich meebrengt. Het in kaart brengen van zulke complete kostenfunctie is dan ook een noodzakelijke aanvulling bij de outputmeting.

In **2013** werd gestart met de literatuuranalyse. Zo werden onder andere bestaande methodes en beschikbare data in binnen- en buitenland qua methodes onderzocht.

3.3.3 Diverse rapporten

Het Steunpunt MOBILLO garandeert een continuering van beleidsrelevant onderzoek van het Steunpunt Goederenstromen. In 2013 werden de inzichten in de kostenfactoren die het intermodaal vervoer in Vlaanderen en op Europees niveau zowel voor het intermodaal binnenvaartvervoer als het intermodaal spoorvervoer, tegenover het gebruik van weg, spoor en binnenvaart afzonderlijk hinderen, uit het doctoraal onderzoek van Grosso (2011) gedistilleerd en doorvertaald in een beleidsondersteunende paper.

Beleidsondersteunende papers			
Onderzoeksstroom 'Integratie logistieke ketens'			
D/2013/11.528/2	Intermodal transport: value of time & new terminal locations	D. Meers/C. Macharis/E. Pekin	Link
D/2013/11.528/6	Het concurrentievermogen van intermodaal goederenvervoer in Europa: toepassing op Europese corridors	M. Grosso/T. Pauwels/T. Vanellander	binnenkort beschikbaar
Wetenschappelijke referenties			
	The optimal location for additional intermodal terminals	D. Meers/C. Macharis/M. AbuGammar	BIVEC, 2013
	Modal choice in freight transport: a combined MCDA-GIS approach	D. Meers/C. Macharis/T. van Lier	WCTR, 2013
	De optimale intermodale terminallocatie: Drie benaderingen	D. Meers/C. Macharis	VLW, 2013
	Modal choice in freight transport: an MCDA simulation	D. Meers /C. Macharis	IMW, 2014

3.4 Onderzoeksstroom 'Stedelijke distributie'

Aantal persoonsmaanden: 25.6m

3.4.1 De bredere context van stedelijke distributie en de daarbij horende veranderende strategieën van leveranciers en vraagpatronen (LT-spoor)

De distributieproblematiek in steden wordt elke dag meer en meer duidelijk in Vlaanderen. In de grotere steden van de ons omringende landen hebben ze al geruime tijd problemen met het beleveren van de steden, maar sinds kort krijgen een aantal belangrijke Vlaamse steden ook met deze problematiek te maken.

Er zijn meerdere oorzaken van stedelijke distributieproblemen. Zo is er het veranderende vraagpatroon van consumenten naar meer e-commerce bestellingen, wat vooral in steden leidt tot zeer veel extra voertuigbewegingen met meestal kleine bestelwagens. Verder kunnen beleveringen aan detailhandelaars voor veel voertuigbewegingen zorgen, omdat deze detailhandelaars zeer vaak "less-than-truckload" ladingen bestellen en dus vaak iedere dag van verschillende leveranciers een beperkt aantal pakketten ontvangen. Daarnaast hebben sommige steden lengte- en volumebeperkingen ingevoerd voor grotere vrachtwagens. Dit houdt echter wel in dat winkels die normaal kunnen beleverd worden met volle trucks, zullen moeten opgesplitst worden in meerdere kleine trucks, wat significante efficiëntie- en milieu-implicaties inhoudt. Ook de dagelijkse verse

leveringen van de horecasector in de steden impliceren een groot aantal logistieke bewegingen per dag.

Al de bovenstaande problemen hebben er voor gezorgd dat er sinds het begin van het vorige decennium een gegroeide interesse is voor het bestuderen van de stedelijke distributiebeleid vanuit academisch oogpunt. Het is dan ook de bedoeling om zo veel mogelijk aspecten van stedelijke distributie in kaart te brengen. Hierbij wordt rekening gehouden met de wijzigende strategieën van leveranciers en veranderende vraagpatronen. De vraag is in welke mate oplossingen in buitenlandse grootsteden kunnen geïmplementeerd worden in de Vlaamse situatie en waar aanpassingen of nieuwe benaderingen nodig zijn.

Dit onderzoek bouwde verder op analyses van het Steunpunt Goederenstromen en heeft in 2013 geleid tot de finalisering van een doctoraatstraject. Dit doctoraat, dat werd verdedigd op 14 oktober 2013, is getiteld "Evaluation of innovations in B2C last mile, B2C reverse & waste logistics" van Dr. Roel Gevaers met Prof. dr. Eddy Van de Voorde als promotor. Dit doctoraat werd opgestart in 2007 (tijdens het vorige Steunpunt Goederenstromen) en werd nadien verdergezet via het Steunpunt MOBILLO en het onderzoeksproject TPR-Procter&Gamble. Een paper gebaseerd op het doctoraat en getiteld "Cost modelling and simulation of last-mile characteristics in an innovative B2C supply chain environment with implications on urban areas and cities" van de hand van Roel Gevaers, Eddy Van de Voorde en Thierry Vanelander werd tijdens de conferentie van City Logistics (17-19 juni 2013) bekroond met de Outstanding paper award. Deze award werd toegekend door het Institute for City Logistics.

Daarnaast werd binnen het Steunpunt Goederen- en personenvervoer een tweede doctoraatstraject gestart dat zich focust op de optimalisatie van stedelijke distributie en de link tussen spoorvervoer en stedelijke logistiek.

Veel verschillende soorten goederen moeten vervoerd worden naar en binnen steden. Hierbij zijn verschillende sectoren betrokken, alsook verschillende soorten goederenstromen. Alle logistieke activiteiten die hiermee samenhangen, kunnen voor problemen zorgen binnen de stedelijke context. Veel Europese overheden, waaronder ook de Vlaamse overheid, trachten een beleid te implementeren dat negatieve effecten van vrachttransport in en rond steden voorkomt. In dit proces zijn publiek-private initiatieven een nieuwe trend. Een specifiek voorbeeld hiervan is het gebruik van stedelijke distributiecentra, waarbij logistieke bedrijven en verladers hun vracht bundelen.

Lindholm & Behrends (2012) en Sjöstedt (1996) voorzien een kader voor de stedelijke distributie context. Binnen dit kader wordt een Duurzaam Stedelijk Transportplan voorgesteld, dat ook wordt aanbevolen door het Groenboek van de Europese Commissie (2007). Een van de belangrijkste planningsprincipes hierbij is de samenwerking tussen verschillende stakeholders. Deze samenwerking is noodzakelijk om de integratie tussen verschillende transportmodi en het beleid, alsook een geografische dekking van de volledige stedelijke agglomeratie te verzekeren. Als gevolg hiervan zou een betere samenwerking met spoorvervoer een potentiële verbetering voor het systeem kunnen betekenen. Daarnaast dient ook te worden opgemerkt dat de prestatie van het systeem als geheel ook beïnvloed wordt door externe factoren en het systeem zelf effecten genereert op de gemeenschap, de economie en het milieu.

In 2013 werd dit doctoraatstraject verder uitgewerkt. Naast een uitbreiding van de literatuuranalyse en het screenen van best practices, werd gestart met de voorbereidingen voor het organiseren van een internationale expertmeeting. Het doel van dit doctoraat is om innovatieve processen of systemen te onderzoeken om zo mogelijke oplossingen te vinden binnen stedelijk vrachtvervoer via het spoor. Nieuwe processen of systemen voor stedelijke distributie via het spoor zouden kunnen leiden tot lagere kosten voor private actoren en de maatschappij. Het uiteindelijke doel van dit lange

termijn onderzoek is daarom om alle kosten vanuit zowel economisch, sociaal als milieu-oogpunt te reduceren.

Daarnaast focuste het onderzoek zich in 2013 voornamelijk op desk research betreffende dataverzameling in een stedelijke context. Ter ondersteuning van het beleid van de Vlaamse Overheid heeft het Steunpunt MOBILLO twee papers opgeleverd die een aanzet zijn om te komen tot dataverzameling in Vlaamse steden betreffende stedelijke logistiek. Het gaat om een beleidsondersteunende paper en een academische paper. De beleidsondersteunende paper werd samen met de consortiumpartner en met de VVSG geschreven. De academische paper van De Langhe et al. (2013) onderzoekt meer specifiek het gebrek aan publiek beschikbare stedelijke data, algemeen gebruikte stedelijke indicatoren en dataverzamelmethodes.

3.4.2 Evaluatiekader voor maatregelen aangaande stedelijke goederendistributie (LT-spoor)

Stedelijke goederendistributie speelt een belangrijke rol bij de duurzame ontwikkeling van steden. Ondanks de relevantie van stedelijke distributie, rijzen er echter conflicten op met andere stedelijke functies zodat er negatieve impacts ontstaan. Voor steden is het een grote uitdaging om duurzaamheid, mobiliteit en een goede levenskwaliteit te combineren met een stedelijke goederendistributie die op een efficiënte manier aan de noden beantwoordt. Er bestaan al verschillende maatregelen en initiatieven ter verbetering van de goederendistributie, alsook voor de reductie van milieu-impacts en negatieve socio-economische effecten veroorzaakt door stedelijk goederentransport. Om het succes van de implementatie van dergelijke maatregelen te vergroten, dient er met alle stakeholders rekening wordt gehouden te worden.

Binnen dit onderzoek wordt er daarom een evaluatiekader voor maatregelen aangaande stedelijke goederendistributie uitgewerkt en getest. Het betreft een multi-actor-multi-criteria-analyse, waarbij verschillende duurzame stadsbevoorradingconcepten worden geëvalueerd aan de hand van de specifieke doelstellingen van de verschillende stakeholders. De methodologie zal worden toegepast op één kleine en één grote Vlaamse stad.

Binnen dit doctoraatstraject – dat midden 2012 startte – werd er in 2013 verder gewerkt op de uitgewerkte multi-actor-multi-criteria-analyse methodologie. Enerzijds werden er op basis van wetenschappelijke literatuur best practices geïdentificeerd die een duurzaam alternatief kunnen bieden aan de Vlaamse stadsbevoorrading. Anderzijds werden de verschillende stakeholders binnen het kader van de stedelijke goederendistributie geïdentificeerd, alsook hun objectieven en onderlinge relaties. Dit onderzoek zal in 2014 leiden tot een beleidsondersteunende paper.

Het bovenstaand framework zal toegepast worden op twee Vlaamse steden; een grote en een kleinere. Voor de kleinere stad werd Mortsel in 2013 geselecteerd. De verdere uitwerking is momenteel aan de gang. Gent werd in 2012 als grote stad gesuggereerd, maar zal uiteindelijk niet als casus dienen. Mogelijke alternatieven werden bekeken, en gesprekken lopen.

3.4.3 Nieuwe technologieën en processen (KT-spoor)

Steden krijgen steeds meer te maken met een aantal wijzigende shopping trends die een grote impact hebben op o.a. de logistiek in steden. Zo is er een trend in steden dat consumenten terug meer goederen aankopen in lokale buurtwinkels en groeit het aantal internetbestelling ook zienderogen. Dit zorgt o.a. voor een stijgend aantal bestelwagens die de stad in moeten om deze kleine winkels te gaan beleveren of de consument rechtstreeks aan huis te gaan beleveren. Door het stijgende milieubewustzijn en de constant stijgende congestieproblematiek in steden proberen deze

echter meer en meer het goederenvervoer te weren uit de (binnen-)stad. Dit zorgt voor de logistieke sector, de handelaars in de steden en voor de consumenten voor een belangrijke impact op de bedrijfsvoering. (Peignard, 2007)

Om een antwoord te bieden op dit probleem worden, naast procesinnovaties, ook meer en meer innovatieve technologieën ontwikkeld om op een groene en duurzame manier aan stadsdistributie te doen. Voorbeelden van dergelijke ontwikkelingen zijn o.a. het invoeren van collectiepunten/packstations (waar pakketten van consumenten worden afgeleverd, om zo te voorkomen dat een bestelwagen in een stad teveel moet rondrijden), het gebruik maken van nieuwe groene voertuigen zoals de CargoHopper in Nederland om de detailhandel in Utrecht te belevaren, het inzetten van fietskoeriers i.p.v. het gebruik van bestelwagens om detailhandel en consumenten te gaan belevaren, enz.

Het Steunpunt MOBILo focust zich binnen dit onderzoek op nieuwe innovatieve technologieën en concepten die ervoor kunnen zorgen dat steden nog steeds op een optimale manier kunnen belevard worden, maar door te focussen op een duurzame en milieuvriendelijke aanpak. De doelstellingen binnen dit onderzoek zijn dan ook:

1. Het in kaart brengen van een aantal stedelijke logistieke innovaties en hun bijhorende problemen en opportuniteiten.
2. Het aangeven hoe innovatieve concepten stedelijke logistiek efficiënter en duurzamer kunnen maken.
3. Dit onderzoek moet beleidsmakers ondersteunen in hun beleid betreffende stedelijke logistiek.

In 2013 is het Steunpunt MOBILo gestart met dit onderzoek door een oplistijng te maken van nieuwe technologieën en processen op basis van literatuuronderzoek. Bovendien werden deze innovaties gescreend op hun kansen en bijhorende uitdagingen. Er wordt onder meer gefocust op nieuwe technologieën en processen, bijvoorbeeld in de bouwlogistiek en de impact hiervan op stedelijke distributie.

3.4.4 Ondersteuning van Flanders Logistics activiteiten

Het Steunpunt MOBILo heeft o.a. volgende activiteiten mee ondersteund:

- Logistieke consulenten:
 - Selectie van logistieke consulenten
 - Klankbordgroep
 - Kennismaking met logistieke consulenten (op UA)
- Interactieve studiedag rond stedelijke distributie – Flanders Logistics – Brugge – 26/02/2013:
 - Presentatie 'Venstertijden' door Christa Sys
 - Modereren van het debat door Roel Gevaers
- Opstart PIEK II:
 - Stuurgroep
 - Klankbordgroep
 - Stakeholdersplatformen
- Wegwijzer Stedelijke distributie

- Flanders Logistics Roadmap Groene Logistiek

3.4.5 Diverse rapporten

Het Steunpunt MOBILo garandeert alvast een continuering van beleidsrelevant onderzoek van het Steunpunt Goederenstromen.

Beleidsondersteunende papers			
Onderzoeksstroom 'Stedelijke distributie'			
D/2013/11.528/1	Dataverzameling Stedelijke distributie: stedelijke indicatoren en dataverzamelmethodes	K. De Langhe/ R. Gevaers/C. Sys/T. Vanelslander	Link
D/2013/11.528/4	Afvallogistiek: Knelpunten en opportuniteiten	K. De Langhe/C. Sys/R. Gevaers	binnenkort beschikbaar
Wetenschappelijke referenties			
Cost simulation of last-mile characteristics in a B2C supply chain environment with implications on urban areas and cities	R. Gevaers/E. Van de Voorde/T. Vanelslander	City Logistics, 2013 (<i>bekroond met outstanding paper award</i>)	
Cost simulation of last-mile characteristics in a B2C supply chain environment with implications on urban areas and cities	R. Gevaers/ E. Van de Voorde/T. Vanelslander	Metrans, 2013	
Urban freight data collection: a review	K. De Langhe/R. Gevaers/C. Sys	BIVEC 2013	
'Silent urban logistics for off-peak deliveries'	R. Gevaers/C. Sys	WCTR SIG 9 Workshop urban freight research: from demonstration to practice	
978-90-8994-082-7 (ISBN)	Evaluation of Innovations in B2C last mile, B2C reverse & waste logistics (Ph.D.)	R. Gevaers	Openbare verdediging: 14/10/2013

3.5 Onderzoeksstroom 'Woon/werk'

Aantal persoonsmaanden: 18m

3.5.1 Jobs bereikbaar houden (LT-spoor)

Het luik personenvervoer van MOBILLO focust op woon-werkverkeer. Binnen het overkoepelende thema 'jobs bereikbaar houden', zijn er drie onderzoeklijnen: mobiliteitsmanagement met focus op werkgevers, mobiliteitsbudget, en poorten en niet-stedelijke gebieden bereikbaar houden door overstappunten.

Naast het onderzoek dat onder één van de subthema's valt, is er ook een rapport opgeleverd dat cijfers bundelt met betrekking tot woon-werkverkeer in het Vlaamse Gewest. Dit kan beschouwd worden als een voorloper van een volwaardig indicatorenboek.

Medewerkers van MOBILLO hebben ook een rol gespeeld wat betreft dienstverlening. Zo werd de studie rond deelfietsen die in opdracht van de Vlaamse overheid werd uitgevoerd mee opgevolgd., alsook het project Werken 2.0, eveneens een opdracht van de Vlaamse overheid. Tot slot participeerde het Steunpunt MOBILLO in de VRWI toekomstverkenning rond mobiliteit en logistiek.

3.5.2 Mobiliteitsmanagement met focus op werkgevers

In dit thema wordt gekeken naar mobiliteitsmanagementinitiatieven van bedrijven en naar de instrumenten die overheden inzetten om bedrijven aan te moedigen om maatregelen te nemen die het (woon-)werkverkeer van hun werknemers kunnen verduurzamen. Het gaat dus enerzijds om de initiatieven die werkgevers nemen (bv. een fietsvergoeding geven) en anderzijds om het beleid dat deze initiatieven aanmoedigt (bv. Pendelfonds).

Op basis van het werk dat in 2012 werd uitgevoerd, is begin 2013 een beleidsondersteunende paper opgeleverd getiteld: 'hoe goed kunnen we de modal split van een werkplaats kennen?'. In deze paper wordt aan de hand van een serie regressiemodellen nagegaan welke informatie nodig is om te kunnen inschatten welk deel van het personeel op een werkplaats met de wagen zal pendelen. Dit is relevant voor het evalueren van diverse mobiliteitsmanagementinitiatieven (vergunningen, bedrijfsvervoerplannen,...).

In 2013 werd ook de basis gelegd voor een begin 2014 op te leveren paper die het concept mobiliteitsmanagement definieert aan de hand van de betrokken actoren. Door de affiliatienetwerken in kaart te brengen, kan immers een context specifieke omschrijving gegeven worden van 'mobiliteitsmanagement', een soms moeilijk te definiëren begrip.

3.5.3 Poorten en niet-stedelijke gebieden bereikbaar houden door overstappunten

In het mobiliteitsbeleid en -onderzoek is er steeds meer aandacht voor intermodaal en co-modaal vervoer waarbij personen (of goederen) niet voor de hele verplaatsing getransporteerd worden met dezelfde modus (bv. de auto). Park & Ride (P&R) is een bekend concept dat bij heel veel steden in de wereld wordt toegepast. Een uitgebreide literatuurstudie is uitgevoerd m.b.t. P&R. Bovendien zijn de verkeerseffecten gerapporteerd in de internationale literatuur onderworpen aan een meta-analyse om na te gaan waarom uiteenlopende resultaten bekomen worden. In 2013 werd al dit werk gebundeld in een beleidsondersteunende paper getiteld 'De effectiviteit van Park + Ride: een meta-analyse van P+R gebruik'. Op basis van de resultaten uit dit rapport kunnen de verwachte verkeerseffecten van nieuwe sites worden geschat.

In het Vlaamse beleid gaat ook heel wat aandacht naar de poorten (havens) en hun strategische rol voor de Vlaamse economie. De problematiek van de bereikbaarheid van havens werd in kaart gebracht. Dit resulteerde in een beleidsondersteunende paper getiteld 'Pendelen naar Poorten: Het pendelgedrag naar (lucht)havens nader bekeken'.

3.5.4 Mobiliteitsbudget (KT-spoor)

Het mobiliteitsbudget houdt in dat een werknemer niet steeds dezelfde modus kiest om zich te verplaatsen omdat hij/zij bv. over een bedrijfswagen beschikt, maar voor elke trip(keten) de meest rationele modus kiest. Het project 'Mobiliteitsmanagement werkt' (BBLV, VOKA Halle-Vilvoorde, Mobiel 21 met steun van de Vlaamse overheid), geeft meer inzicht in de juridische, financiële, fiscale en gedragsmatige belemmeringen (voor zowel werkgevers als werknemers). In 2013 werd de basis gelegd voor een discrete keuze experiment waarvoor in 2014 een enquête zal georganiseerd worden. Het mobiliteitsbudget is immers een relatief nieuw concept met een beperkte toepassing. Vandaar dat gezocht is naar een techniek die toelaat om ook individuen te ondervragen die in de praktijk niet kunnen kiezen voor een mobiliteitsbudget. Ook werd verder informatie verzameld over dit in opgang zijnde concept. In 2014 zal ook een rapport opgeleverd worden dat op basis van bestaande initiatieven en praktijken de potentie van het concept behandelt en mogelijkheden voor optimalisatie aanreikt.

Beleidsondersteunende papers			
Onderzoeksstroom 'Woon/werk'			
D/2013/11.528/3	Hoe goed kunnen we de modal split van een werkplaats kennen?	T. Vanoutrive	Link
D/2013/11.528/9	Het woon-werkverkeer in Vlaanderen. Zoektocht naar indicatoren	A. Verhetsel, T. Vanoutrive, T. Zijlstra	binnenkort beschikbaar
D/2013/11.528/10	De effectiviteit van Park and Ride. Een meta-analyse van P+R gebruik	T. Zijlstra, T. Vanoutrive, A. Verhetsel	binnenkort beschikbaar
D/2013/11.528/11	Pendelen naar Poorten: het pendelgedrag naar (lucht)havens nader bekeken	T. Vanoutrive	binnenkort beschikbaar
Wetenschappelijke referenties			
Designing a park and ride scheme : location and public transport mode.	T. Zijlstra, T. Vanoutrive, A. Verhetsel	BIVEC, 2013	
HOSPI MOSPI, or why we should focus on nurses in comparative studies on the relationship between urban form and travel patterns.	T. Vanoutrive	BIVEC, 2013	
T. Vanoutrive, A. Verhetsel (eds.), Smart transport networks : market structure, sustainability and decision making, 2013, Edward Elgar, Cheltenham, 276 pp.			

Van Malderen L., Jourquin B., Pecheux C., Thomas I., Van De Vijver E., Vanoutrive T., Verhetsel A., Witlox F, Exploring the profession of mobility manager in Belgium and their impact on commuting, 2013, Transportation research: part A: policy and practice 55, p. 46-55

4 Andere rubrieken

In deze sectie wordt stilgestaan bij de specifieke opvolging van transversale maatschappelijke thema's en de samenwerking met andere Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek. Tenslotte wordt de planning van de werkpakketten schematisch in een *GANTT chart* weergegeven.

4.1 Transversale aspecten

Het Steunpunt MOBILO engageerde zich ertoe de genderdimensie, en, ruimer, de diversiteitsdimensie in te bouwen in het wetenschappelijk onderzoek, daar waar het relevant was om het effect te onderzoeken van oplossingen en acties op verschillende doelgroepen.

Bovendien organiseerden de Steunpunten MOBILO en TRADO op 15 maart 2013 een discussienamiddag over Mobiliteit en Transities (zie sectie 4.2).

4.2 Samenwerking met andere Steunpunten

Gelet op de multisectorale aanpak werden de nodige samenwerkingsverbanden opgezet met het oog op informatie-, kennis- en resultaatuitwisseling.

Op 22 februari 2013 organiseerden de Steunpunten TRADO en SBOV de INTRAP-workshop 'Government/Governance in Transition(s)'. De workshop telde 56 deelnemers en bracht 18 Steunpunten Beleidsrelevant Onderzoek samen. Thomas Vanoutrive presenteerde er het werk van het Steunpunt MOBILO (<https://steunpuntrado.be/documenten/presentaties/flashpresentaties-vm.pdf>)

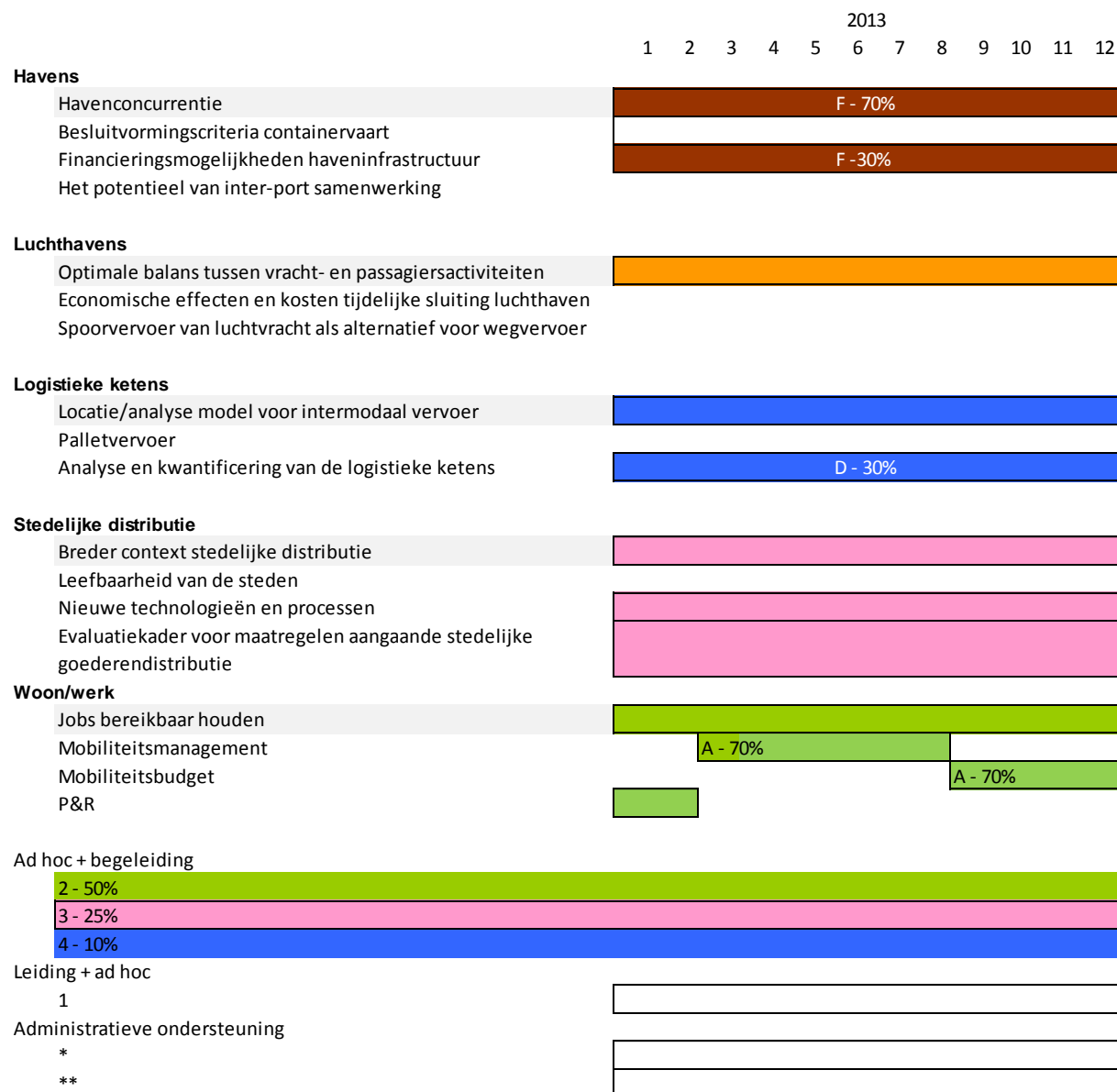
Op 28 februari 2013 werd door de Steunpunten Ruimte en TRADO een midtermevent georganiseerd (Zaal De Schelp, Vlaams Parlement, Brussel). Thomas Vanoutrive van het Steunpunt MOBILO nam actief deel aan het panelgesprek (Rondetafel).

Op 15 maart 2013 organiseerden de Steunpunten MOBILO en TRADO een discussiemiddag over transities en mobiliteit. Transitiedenken en -management zijn belangrijke thema's binnen Vlaanderen in Actie. Voorts promoot de Vlaamse overheid samenwerking tussen steunpunten. Het steunpunt TRADO heeft door haar focus op meer 'horizontale' thema's (duurzaamheid en transitie) raakvlakken met andere steunpunten. De onderzoeksonderwerpen van MOBILO vormen een belangrijk thema binnen transitiebeleid en -onderzoek. Vandaar dat het steunpunt MOBILO en het steunpunt TRADO een discussienamiddag organiseren waar de onderzoekers en promotoren van beide steunpunten samen nadenken en discussiëren over Mobiliteit en Transities. Deze discussiemiddag bood een unieke gelegenheid om vertrouwd te raken met transitiedenken. Het doel was om het werk en de doelstellingen van MOBILO te kaderen binnen het transitieverhaal (ViA) en om het bekend te maken bij het steunpunt TRADO. Het programma van deze ideeëngenerator is opgenomen in bijlage 7.

4.3 GANNT chart

Figuur 7 geeft het tijdsverloop weer van de verschillende onderzoeksdomeinen en –aspecten die in 2013 aan bod kwamen.

Figuur 7: GANNT chart onderzoeksdomeinen en –aspecten

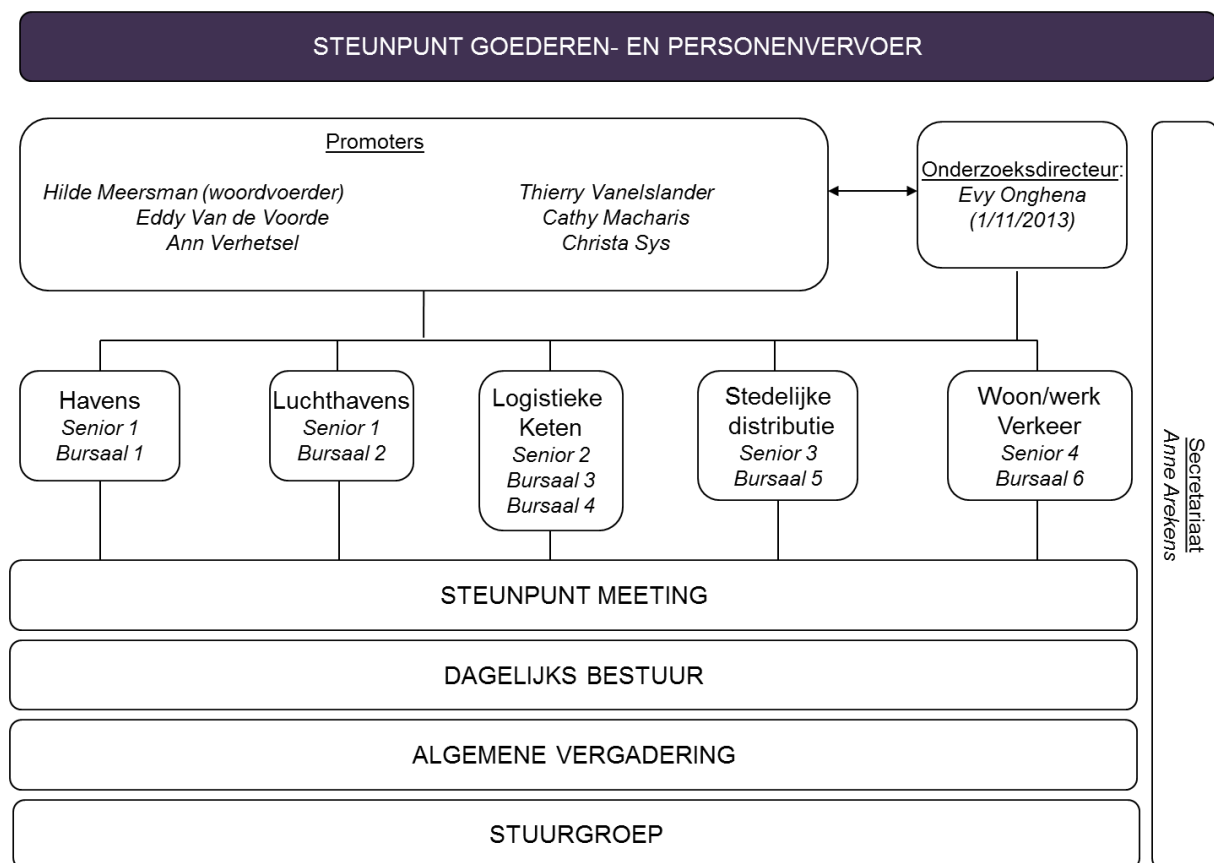
5 Managementluik

In deze sectie wordt stilgestaan bij het managementluik van het Steunpunt MOBILO. Het Steunpunt MOBILO is een samenwerking tussen het Departement Transport en Ruimtelijke Economie van de Universiteit Antwerpen en het Departement MOBI – Transport en Logistiek van de Vrije Universiteit Brussel. Het consortium opteerde voor een organisatiestructuur opgebouwd rond vijf onderzoeksthema's (zie figuur 8). Deze thema's werden telkens vanuit drie insteken, meer specifiek transport-, duurzaamheid- en/of innovatieve vragen gekaderd en bestudeerd (zie deel 1.2). Bepaalde beleidsvragen werden specifiek gericht naar één van deze thema's en insteken, maar voor een aantal beleidsvragen moest onderzoek en expertise uit meerdere thema's aangewend worden. Een goede coördinatie en samenwerking waren daarom noodzakelijk.

Het management van het Steunpunt MOBILO gebeurde in 2013 conform de bepalingen van het managementluik, uitvoerig beschreven in de meerjarenplanning van het Steunpunt MOBILO. Voor de gedetailleerde beschrijving van het managementluik verwijzen we naar de meerjarenplanning op pagina 95 e.v.. Er waren in 2013 geen afwijkingen t.o.v. het meerjarenplan.

Tot en met 30 september 2013 was Christa Sys de onderzoeksdirecteur van het Steunpunt MOBILO. Vanaf 1 november 2013 werd zij in deze taak vervangen door Evy Onghena. Christa Sys werd aangesteld als promotor van het Steunpunt MOBILO vanaf 1 oktober 2013. De nieuwe organisatiestructuur wordt weergegeven in figuur 8.

Figuur 8: Organisatiestructuur van het Steunpunt MOBILO vanaf 1 november 2013

De **Steunpuntmeeting**, die alle leden van het Steunpunt en andere onderzoekers van beide entiteiten op een informele manier verenigt, kwam in 2013 vier keer samen. Dit bevorderde de

synergie bij wetenschappelijk onderzoek. Ook met betrekking tot doctoraatsonderzoek was deze synergie belangrijk. Er werd systematisch gerapporteerd over de activiteiten van zowel goederen- als personenvervoer, belangrijke onderzoekspistes werden besproken en uitgezet, de belangrijkste resultaten van het Steunpunt werden voorgesteld (zie bijlage 8).

Het **Dagelijks Bestuur**²⁵ dat instaat voor het operationeel beleid, kwam in 2013 vier keer bijeen, telkens aansluitend op de hogervermelde Steunpuntmeetings. Het Dagelijks Bestuur verzekerde de globale voortgang van het onderzoek, alsook de kwaliteitsbewaking.

De **Stuurgroep**²⁶, het forum voor overleg op strategisch- en onderzoeksniveau, kwam in 2013 twee maal bijeen. De Stuurgroep stond in voor de aansturing van het beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek binnen de beleidslijnen, de bewaking van het tijds kader, en de controle op de financiële uitvoering en de begroting.

In het kader van de vastgelegde structuur beoogde het Steunpunt MOBILO in 2013 de volgende doelstellingen:

- Door de aanwezigheid van verschillende academische disciplines binnen de onderzoeksdomeinen komen tot een multidisciplinaire benadering van mobiliteits- en logistieke vraagstukken waarbij de expertise van de partners, promotoren en onderzoekers garant staat voor de kwaliteitsbewaking binnen het onderzoek.
- Participatie en samenwerking met het praktijkveld die moet leiden tot de uitbouw van een gefundeerd netwerk.
- Het bevorderen van een optimale benutting van kennis en overwegingen uit praktijk en wetenschap in bestuurlijke besluitvorming.
- Realiseren van een heldere, wetenschappelijk onderbouwde en actuele voorlichting aan professionele beroepsgroepen, instanties, organisaties en de burger/bevolking.

Verder vormden ook de volgende elementen van concrete werking de garantie voor het behalen van goede onderzoeksresultaten, alsook een ruime communicatie hiervan.

Intern overleg en samenwerking

Binnen het Steunpunt MOBILO werd op regelmatige basis overleg gepleegd over organisatorische aspecten. Tevens werd tussen de thema's geopteerd voor een multidisciplinaire werking met regelmatige interne evaluatie en feedback naar de onderzoekers. Driemaandelijks werd een 'steunpunt meeting' georganiseerd (zie bijlage 8). Deze bijeenkomsten verenigen alle leden van het onderzoekscentrum met als doel het creëren en bevorderen van synergieën op het vlak van wetenschappelijk onderzoek. Naast rapportage over de activiteiten van het Steunpunt werd op het forum gediscussieerd over belangrijke onderzoeklijnen en de vooruitgang/finalisering van belangrijke onderzoeksresultaten. Met het oog op een maximale verzekering van de kwaliteitsbewaking van het onderzoek, werd een open vergadering (breed forum) georganiseerd waarop de leden van het kabinet en de administratie van Mobiliteit en Openbare Werken, evenals andere onderzoeken van beide entiteiten werden uitgenodigd.

²⁵ De samenstelling van het Dagelijks Bestuur is opgenomen in bijlage 10.

²⁶ De samenstelling van de Stuurgroep is opgenomen in bijlage 9.

Overleg tussen de administratie en kabinetten

Speciale aandacht werd besteed aan frequent overleg tussen de onderzoeksdirecteur en de (vertegenwoordiger van de) functioneel bevoegde minister over allerlei aspecten van het Steunpunt MOBILLO. Samenwerking, overleg en feedback vanuit de administraties verliep via de Stuurgroep. Regelmatig, in principe op maandelijkse basis, vond er tussentijds overleg plaats met het Kabinet en de administratie Mobiliteit en Openbare Werken²⁷.

Input van praktijkveld en uitbouw van netwerk

Op Vlaams niveau is het nodig dat het Steunpunt MOBILLO input krijgt over wat er leeft binnen de diverse domeinen en bij verschillende instanties (bijv. sectororganisaties, belangenverenigingen, gemeenten, provincies, ...). De input van deze instanties is dan ook van groot belang om gericht ondersteunend onderzoek te kunnen verrichten. Regelmatig overleg met deze instanties en een open onthaal naar repliek vanuit dit veld is nodig. In 2013 had het Steunpunt dan ook regelmatig overleg met verschillende stakeholders uit verschillende industriën.

Valorisatie van het onderzoek en toegankelijkheid

Gegeven de continuïteit werd van bij de start van het Steunpunt derde generatie geopteerd voor een onmiddellijke valorisatie van bestaand onderzoek. Dit betekent een eenvormige en duidelijke rapportering van de output van het Steunpunt naar het beleid en derden.

In eerste instantie komt dit neer op het uitbrengen en toegankelijk maken van onderzoeksrapporten, het presenteren van onderzoeksresultaten op specifieke fora, en het realiseren van doctoraatsproefschriften aangaande fundamenteel onderzoek (zie www.steunpuntmobilo.be > onderzoeksresultaten).

In tweede instantie omvat dit de realisatie van samenwerkingsverbanden in het organiseren van evenementen (ronde tafelconferenties, studiedagen,...) teneinde de resultaten kenbaar te maken (zie www.steunpuntmobilo.be > academische events).

In derde instantie beoogt MOBILLO de realisatie van onderzoeksresultaten in wetenschappelijke literatuur, participatie aan wetenschappelijke congressen,... (cf. bijlage 1)

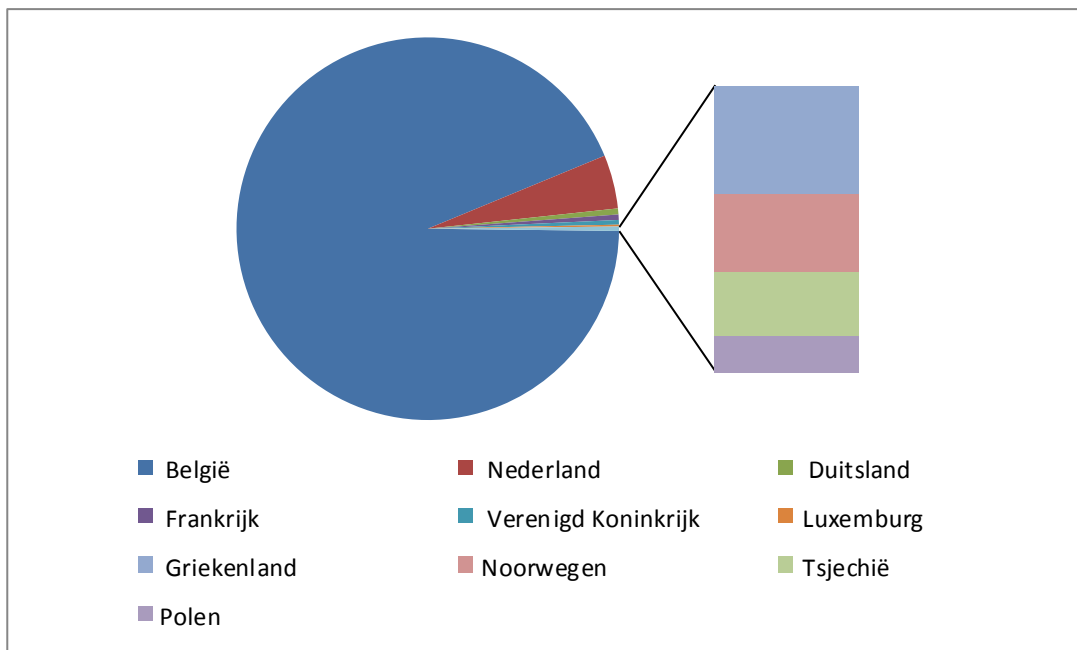
Jaarlijks wordt een jaarverslag gemaakt waarin de activiteiten van MOBILLO en de belangrijkste onderzoeksresultaten worden weergegeven. Dit jaarverslag zal besproken worden met de functioneel bevoegde Minister om, indien nodig, de onderzoeksdomeinen bij te sturen.

De belangrijkste poort tot ontsluiting en verspreiding van de kennis is de website van het Steunpunt (www.steunpuntmobilo.be). De website werd in het Nederlands en Engels ontwikkeld. De website bevat globale informatie over het Steunpunt, een gedetailleerde beschrijving van de onderzoeksactiviteiten en aankondigingen van events en colloquia, van workshops of andere activiteiten. Via deze website werden tevens de onderzoeksresultaten nationaal en internationaal verspreid. Alle beleidsondersteunende rapporten kunnen gedownload worden. Als gevolg daarvan, is de website een belangrijke informatiebron voor zowel professionals en academici. Over de periode januari-december 2013 bezochten 1755 bezoekers (min.: 0 – max.: 73 per dag) de website. Dit is een

²⁷ Op 27 februari 2014 vond de meest recente meeting plaats tussen het Steunpunt en de administratie Mobiliteit en Openbare Werken waarbij beide partijen recente onderzoeksresultaten en lopende projecten voorstelden.

opvallende toname ten opzichte van 2012, het eerste werkingsjaar van MOBILLO. De bezoekersstatistieken van de website van het Steunpunt tonen drie pieken die niet onmiddellijk corresponderen met het lanceren van de nieuwsbrief. Eén piek is gerelateerd aan de organisatie van de debatavond over afvallogistiek die plaatsvond op 7 maart 2013. De beginpagina, de onderzoeksresultaten en de beleidsondersteunende papers van het Steunpunt zijn de meest bezochte webpagina's. De trafiek naar de website verloopt amper via zoekmachines, de meeste bezoekers bereiken de website via directe binnenkomst. De bezoekers komen uit 32 verschillende landen, voornamelijk Europese landen. Figuur 9 geeft een overzicht van het land van herkomst per directory (pageviews) voor de 10 Europese landen met de meeste bezoekers. Niet verrassend is België de koploper (94%), gevolgd door Nederland (5%), Duitsland (0,5%) en Frankrijk (0,5%).

Figuur 9 : Land van herkomst per directory, Europese bezoekers (pageviews)

Het Steunpunt beschikt ook over een QR-code (Quick Response). De QR-code wordt aangebracht op de achterzijde van beleidsondersteunende papers, drukwerk, etc. De QR-code verwijst naar de openingpagina van de website van het Steunpunt.

Een ander communicatiekanaal betreft de e-nieuwsbrief. In samenwerking met het Departement Transport en Ruimtelijke Economie wordt per kwartaal een e-nieuwsbrief verspreid. De e-nieuwsbrief bevat aankondigingen van nieuwe publicaties en workshops of seminars. Het wordt wereldwijd verdeeld (viermaal in 2013) ((zie www.steunpuntmobilo.be > nieuwsbrief).

Zowel voor de bekendmaking van onderzoeksresultaten of beleidsadviezen op de website als via een ander communicatiekanaal ((zie www.steunpuntmobilo.be > in de media) worden nadere afspraken gemaakt tussen het Steunpunt en de functioneel bevoegde Minister of diens vertegenwoordiger in de Stuurgroep. De functioneel bevoegde Minister heeft in deze de beslissende stem.

Participatie in nationale en internationale onderzoeksoproepen

Naast het uitvoeren van het gefinancierd onderzoek vanuit de Vlaamse Overheid, wil het Steunpunt MOBILLO participeren in andere nationale en internationale onderzoeksopdrachten. Een hoofddoel is

wel een verhoogde inzet in het deelnemen aan Europees gefinancierd onderzoek met diverse internationale partners.

Internationalisatie van het Steunpunt

Naast de uitbouw van een Vlaams netwerk, wil het Steunpunt MOBILO participeren binnen internationale organisaties. Enerzijds kan dit door deel te nemen aan internationale congressen (ETC, ATRS, BIVEC, NECTAR, WCTR,...), anderzijds door op te treden als expert binnen Europese organisaties en instanties (TK@blue, MORA,...). Tevens beoogt MOBILO het versterken van het al bestaande Europees en wereldwijde netwerk. Het Departement Transport en Ruimtelijke Economie behoort bijvoorbeeld reeds tot TransportNET²⁸.

Beide consortiumpartners nemen verder een voorname rol in binnen wereldwijde organisatie als WCTRS (World Conference on Transportation Research Society), NECTAR (Network on European Communications and Transport), AET (Association for European Transport), enz.

Kwaliteitsborging

Binnen het Steunpunt MOBILO worden er verschillende momenten van kwaliteitsbewaking ingebouwd:

- Bij de aanwerving van de assistenten-bursalen worden duidelijk criteria gehanteerd die de kwaliteit van de kandidaten moeten waarborgen: universitair diploma, goede studieresultaten, kennis van transport- en goederenvervoersector, goede eindverhandeling, aanbevelingsbrieven, sterke motivatie, enz.
- Medewerkers die in het kader van het onderzoek binnen MOBILO een doctoraat maken, genieten de doctoraatsopleiding van hun respectieve Universiteit. Deze opleiding beoogt de kennis en vaardigheden van de onderzoeker binnen en buiten zijn of haar discipline en onderzoeksdomein te verdiepen en te verbreden. Ook het stimuleren van de mondelinge en schriftelijke (interdisciplinaire) communicatie tussen onderzoekers onderling en tussen onderzoekers en de maatschappij is een aandachtspunt. De invulling van de doctoraatsopleiding is flexibel en wordt gestuurd door de vraag van de doctorandus en door het deels verplichte aanbod vanuit de Faculteiten en vanuit de Universiteit. De Universiteit biedt in dit kader opleidingskredieten aan haar doctorandi aan.
 - Het Departement Transport en Ruimtelijke Economie neemt deel aan het internationale TransportNET PhD program (zie www.transportnet.org > courses). De medewerkers van MOBILO kunnen een aantal van de opleidingsonderdelen daaruit volgen. Op 20 november 2013 namen alle onderzoekers binnen MOBILO deel aan de Doctoral Day georganiseerd door de Universiteit Antwerpen
 - Binnen de VUB kunnen de bursalen het doctoraatsprogramma van de doctoral school van de humane wetenschappen volgen. Ook de cursussen Duurzame Mobiliteit en Logistiek en operationeel beheer kunnen gevolgd worden. De onderzoeksgroepen ontvangen een basisfinanciering waarmee ze o.a. opleidingsnoden van hun doctorandi kunnen betalen.
- Voor alle medewerkers zijn er op regelmatige tijdstippen functioneringsgesprekken en evaluatiemomenten.

²⁸ Een volledige lijst van de partnerschappen is beschikbaar via www.ua.ac.be/tpr > Netwerken> gerelateerde instellingen Networking > Related Institutions.

- De beleidsondersteunde papers worden onderworpen aan een systeem van interne refereeing in combinatie met refereeing door kabinetsmedewerkers.
- Voor de wetenschappelijke output wordt naast een interne refereeing vooral gestreefd naar zoveel mogelijk internationale refereeing. Hiervoor kan beroep gedaan worden op o.a. collega's van het Europees netwerk TRANSPORTNET.
- Het is ook belangrijk dat het onderzoekswerk en de bevindingen worden voorgesteld aan 'peers' en beleidsmedewerkers. Hiervoor worden volgende mogelijkheden voorzien.
 - Interne seminars en discussiegroepen die samen met het Departement Transport en Ruimtelijke Economie en/of het Departement MOBI – Transport en Logistiek worden georganiseerd (Voor een overzicht: zie bijlage 8).
 - Seminars ingericht door het Steunpunt, waarop ook externe experts en beleidsmedewerkers uitgenodigd worden (Voor een overzicht: zie bijlage 11).

Aan alle hogervernoemde aspecten van kwaliteitsbewaking werden in 2013 de nodige uitvoering en opvolging besteed.

6 Financieel luik

(Zie afzonderlijk Excel-document)

7 Bijlage

Bijlage 1 : Congressen en lezingen met actieve bijdrage	43
Bijlage 2 : Bijgewoonde congressen en lezingen.....	50
Bijlage 3 : Afgelegde en lopende doctoraten	52
Bijlage 4 : Persberichten.....	53
Bijlage 5 : Gepubliceerde beleidsondersteunende papers	55
Bijlage 6: Debatavond 'Afvallogistiek'	56
Bijlage 7: Discussienamiddag Transitie en Mobiliteit	57
Bijlage 8 : Steunpunt meeting	58
Bijlage 9 : Samenstelling Stuurgroep.....	59
Bijlage 10 : Samenstelling Dagelijks bestuur	60
Bijlage 11 : Seminars Steunpunt MOBILLO	61

Bijlage 1 : Congressen en lezingen met actieve bijdrage

Onderzoeksgroep UA

VANTHILLO, T., VERHETSEL, A., VANELSLANDER, T., 13 December 2013, *“Subregionaal speerpuntenbeleid in Vlaanderen”* - at Platform Streekontwikkelingsbeleid, Brussels

SYS, C., 12 December 2013, *“Les grandes évolutions du monde portuaire en Europe et leurs impacts: un exemple du Port d’Anvers”* - TDIE colloquium *“Quelle place pour les ports français dans l’espace européen au XXIème siècle?”*, Paris

VANELSLANDER, T., 11 December 2013, *“Impact of scale increase of container ships on the generalized chain cost”* - 3rd International Workshop on Port Economics and Policy, and *“Port innovation in the past and in the future - The role of the actors”* - National University of Singapore Seminar on *“Should ports focus on their core business?”*, Singapore

SYS, C., 6 December 2013, *“Key drivers of the containers routes developments”*, - BNP Paribas Fortis Ports Practice, Antwerp

KUPFER, F., ONGHENA, E., MEERSMAN, H., VAN DE VOORDE, E., 6 December 2013 *“Air cargo, the economic crisis and innovation”* - 10th Air Transport Colloquium, Antwerp

VANELSLANDER, T., 28 November 2013, *“Innovative and Intelligent Solutions in Logistics - A key towards competitiveness and success”* - CLECAT 2013 Freight Forwarders Forum, Antwerp - view presentations

MEERSMAN, H., 22-25 November 2013, *“Basic concepts”*, *“Econometric models of economic behavior”* and *“Brief recap on demand forecasting and choice modelling”* - TransportNET Transport Economics course, Lisbon

VAN DE VOORDE, E., 22-25 November 2013, *“Pricing (congestion pricing, revenue forecasting, toll roads)”* and *“Introduction to regulation. Objectives and forms of regulation. Public intervention. Nature of Markets and Market Failures”* and *“Forms and effects of competition between agents. Industry Structure. Market segmentation”* - TransportNET Transport Economics course, Lisbon

SYS, C., 22 November 2013, *“Improving the infrastructural conditions for inland navigation’ by Christa Sys at European Economic and Social Committee public hearing ‘NAIADES II: Boosting and greening inland waterway transport’*, Brussels. The European Commission has recently proposed the NAIADES II programme that focuses on making long-term structural changes in the sector. Christa Sys participated to the hearing.

DOOMERNIK, J., Department PhD Fellow, 21 November 2013 *“The Performance and Efficiency of HSR systems in Europe and Asia”* - Transforum project Thematic Workshop Highspeed Rail, Lyon

VANELSLANDER, T., HINTJENS, J., 20 November 2013, *“Monitor Vlaams-Nederlandse Delta 2001-2012: De Opkomst van de Biogebaseerde Economie”* together with Bart Kuipers and Martijn van der Horst of Erasmus University Rotterdam, at Vlaams-Nederlandse Deltadag 2013, Dordrecht

STRUYF, E., 20 November 2013, *“Efficiency of airports in relation to their ownership”* - Faculty of Applied Economics Doctoral Day 2013, Antwerp

HINTJENS, J., VANELSLANDER, T., 20 November 2013, *“Principal component analysis as a tool to rank ports and track their relative evolution”* - Faculty of Applied Economics Doctoral Day 2013, Antwerp

DOOMERNIK, J., 20 November 2013, *“The performance of high-speed rail systems in Europe and Asia”* - Faculty of Applied Economics Doctoral Day 2013, Antwerp

BRINGMANN, K., 20 November 2013, *“Agglomeration and Embeddedness of Belgian Biotech Firms: The Role of Venture Capital”* - Faculty of Applied Economics Doctoral Day 2013, Antwerp

DE LANGHE, K., 20 November 2013, *“The role of rail in urban freight distribution - a literature review”* - Faculty of Applied Economics Doctoral Day 2013, Antwerp

GEVAERS, R., 14 November 2013, *“E-commerce distribution”* - TransportNET Urban Logistics course, Lyon

MEERSMAN, H., VAN DE VOORDE, E., 11 November 2013, *“Thirty years of maritime history”*, lecture by Hilde Meersman and Eddy Van de Voorde at the opening session of the Seventh City of London Biennial Meeting *“Looking Ahead with Optimism and Realism”*, The Costas Grammenos Centre for Shipping, Trade and Finance, Cass Business School, City University London, at the International Maritime Organisation, London

JESPERS, A., VANELSLANDER, T., 25-26 October 2013, *“Het duwvaartkanaal Oelegem-Zandvliet: een ex-post analyse”* – Baksteencongres ‘Baksteen te water’, Boom

PAUWELS, T., VAN DE VOORDE, E., VANELSLANDER, T., VERHETSEL, A., 25-26 October 2013, *“Aanbodbeleid voor watergebonden terreinen: een empirische studie voor Vlaanderen”* – Baksteencongres ‘Baksteen te water’, Boom

VAN HASSEL, E., 25-26 October 2013, *“Ontwikkeling van een klein bakkenconcept om de kleine waterwegen te reactiveren”* - Baksteencongres ‘Baksteen te water’, Boom

GEVAERS, R., 25 October 2013, *“Research findings on last-mile, waste and reverse logistics”* - Procter & Gamble Supply Network Innovation Centre seminar ‘The eCommerce Revolution’, Strombeek-Bever

HINTJENS, J., 24 October 2013, *A short view of the future of logistics* in the presence of alumni, students, faculty and the Flemish Minister President and the Minister of Mobility and Public Works at the 25th anniversary of the logistics program at the university college Vives in Kortrijk

VANELSLANDER, T., 22 October 2013, *“Uitdagingen Mobiliteit & Logistiek”* – Jaarseminarie Bedrijventerreinen & Logistiek Vastgoed 2013

VANELSLANDER, T., 9 October 2013, *“Port Infrastructure Finance Review”* - BNP Paribas Fortis Ports Practice meeting, Brussels

SYS, C., 9 oktober 2013, *“Container Routes, including development in the North Pole”* - BNP Paribas Fortis Ports Practice meeting, Brussels

GEVAERS, R., VAN DE VOORDE, E., VANELSLANDER, T., 8-10 October 2013, *“Cost modeling and simulation of B2C last mile characteristics in urban areas and cities”* – METRANS, Long Beach

SYS, C., 30 September 2013, *“Scale and capacity in shipping”* - Maritime Technology and Operations - minor Maritime and Port Management (MPM-MTO) at Hogeschool Rotterdam

VANELSLANDER, T., 28 September-2 October 2013, *“Corporate Social Responsibility in Seaports: confronting Innovation to Economic, Social and Environmental Objectives”* – ETC 2013, Frankfurt

VAN DE VOORDE, E., VANELSLANDER T., SYS, C., KUPFER, F., DE LANGHE, K., 28 September-2 October 2013, *“A Level Playing Field in the European Air Transport Sector? – A Belgian Case study”* - ETC 2013, Frankfurt

VANELSLANDER, T., 24 September 2013: ‘Panel Nautische Ketenwerking’ introduced and moderated by Thierry Vanelslander - Kick-off Nautische Ketenwerking Portilog, Antwerp

VERHETSEL, A., VANOUTRIVE, T., September 2013, *“Logistiek en Locatie 1: verkennende ruimtelijke analyse van de cluster logistiek en transport”* - stORE

VERHETSEL, A., VANELSLANDER, T., VANOUTRIVE, T., September 2013, *“Logistiek en Locatie 2: enkele relevante elementen voor een ruimtelijk economisch beleid met betrekking tot de logistiek”* - stORE

VAN HASSEL, E., 14 September 2013, *“Structuurverandering in het segment van de grote drogeladingbinnenvaartschepen”* - DLC congres Gorinchem, Gorinchem

VERHETSEL, A., VANOUTRIVE, Th., THOMAS, I., 5-9 September 2013, *“Smart Specialization: the Case of the Logistics sector in Belgium”* - 18th European Colloquium on Theoretical and Quantitative Geography, Dourdan

VAN DE VOORDE, E., VANELSLANDER, T., SYS, C., STRUYF, E., DE LANGHE, K., 28 August 2013, *“Economic effects of a temporary shutdown of an airport - review and case study”* - Working Paper, TEW-Antwerp

VAN DE VOORDE, E., VANELSLANDER, T., SYS, C., DE LANGHE, K., 15-18 July 2013, *“Economic effects and costs of a temporary shutdown of an airport - The Brussels Airport case”* - 13th WCTR 2013, Rio de Janeiro, Brazil

SYS, C., 15-18 July 2013, *“Flanders logistics in perspective of hubs and supply chains - Port of Zeebrugge”* - 13th WCTR 2013 - special session, Rio de Janeiro, Brazil

SYS, C., 15-18 July 2013, *“The relationship between the Boone Indicator and the Herfindahl-Hirschman Index: Evidence for the container liner shipping industry”* - 13th WCTR 2013, Rio de Janeiro, Brazil

VANELSLANDER, T., 15-18 July 2013, *“E-vehicles in City Logistics: A potential for innovation uptake”* - 13th WCTR 2013, Rio de Janeiro, Brazil

MEERSMAN, H., VANELSLANDER, T., NAZEMZADEH, M., 15-18 July 2013, *“The Container Transport System (CTS): Port Selection and Commercial Location”* - 13th WCTR 2013, Rio de Janeiro, Brazil

ARONIETIS, R., 15-18 July 2013, *“Identifying Approaches for Successful Implementation of Measures for Tackling Congestion on Port Hinterland Links”* - 13th WCTR 2013, Rio de Janeiro, Brazil

VAN DE VOORDE, E., MEERSMAN, H., VANELSLANDER, T., RASHED, Y., 10 July 2013, *"An Univariate Analysis: Forecasting Container Throughput in the Port of Antwerp"*, Faculty Working Paper, TEW-Antwerp

SYS, C., 3-5 July 2013, *"Market share (in)stability in the container liner shipping industry?"* - IAME 2013, Marseille

MEERSMAN, H., VANELSLANDER, T., NAZEMZADEH, M., 3-5 July 2013, *"Ship operators' port selection behavior in north European ports"* - IAME 2013, Marseille

VANELSLANDER, T., SYS, C., 3-5 July 2013, *"Green innovation in seaports: a framework for the successful implementation of innovation in ports in the area of environmental sustainability"* - IAME 2013, Marseille

VAN DE VOORDE, E., VANELSLANDER, T., SYS, C., DE LANGHE, K., 3-5 July 2013, *"Port hinterland competitiveness: analysis of a road expansion project"* - IAME 2013, Marseille

HINTJENS, J., 27 June 2013, *"The societal benefits of co-operation between adjacent seaport authorities"* - 2nd Smart Port Poster Session, Rotterdam

DE LANGHE, K., 26-29 June 2013, *"Is there a role for rail in urban freight distribution?"* - ELA Doctorate Workshop, Schindellegi

ONGHENA, E., 26-29 June 2013, *"The Cost Structure of the Integrated Air Freight Business: an Updated Analysis"* - ATRS 2013, Bergamo

KUPFER, F., 26-29 June 2013, *"Airlines and forwarders: a love/hate relationship?"* - ATRS 2013, Bergamo

STRUYF, E., 26-29 June 2013, *"Optimal balance between cargo and passenger activities at an airport"* - ATRS 2013, Bergamo

GEVAERS, R., VAN DE VOORDE, E., VANELSLANDER, T., 17-19 June 2013, *"Cost modeling and simulation of last-mile characteristics in an innovative B2C supply chain environment with implications on urban areas and cities"* - City Logistics Conference 2013, Bali

VERHETSEL, A., KESSELS, A., BLOMME, N., CANT, J., GOOS, P., 16-18 Juni 2013, *"Location of logistics companies: measuring the impact of accessibility by discrete choice modeling (in Flanders – Belgium)"* - NECTAR 2013 International Conference, São Miguel Island, Azores (Portugal)

VERHETSEL, A., CANT, J., 16-18 June 2013, *"The accessibility of food: examining food deserts in Flanders"* - NECTAR 2013 International Conference, São Miguel Island, Azores (Portugal)

VANELSLANDER, T., 10 June 2013, *"Flanders Port Area: the best way to reach 500,000,000 customers"* at Flanders Port Area meeting with Hong Kong Logistics Council Delegation, Brussels

VANELSLANDER, T., HINTJENS, J., 30-31 May 2013, *"Principal component analysis as a tool to rank ports and track their relative evolution"* - BIVÉC Transport Research Day 2013, Luxemburg

SYS, C., 30-31 May 2013, *"Will strategic alliances in the container liner shipping industry survive?"* - BIVEC Transport Research Day 2013, Luxemburg

SYS, C., GEVAERS, R., DE LANGHE, K., 30-31 May 2013, *"Urban freight data collection: a review"* - BIVEC Transport Research Day 2013, Luxemburg

KUPFER, F., 30-31 May 2013, *"The Airport Choice for Scheduled Freighter Operations in Europe - Conclusions from a Latent Class Model"* - BIVEC Transport Research Day 2013, Luxemburg

VANOUTRIVE, T., 30-31 May 2013, *"Hospi Mospì, or why we should focus on nurses in comparative studies on the relationship between urban form and travel patterns"* - BIVEC Transport Research Day 2013, Luxemburg

VAN DE VOORDE, E., VANELSLANDER, T., PAUWELS, T., 30-31 May 2013, *"How to determine the modal split in a port area. The case of the port of Ghent"* - BIVEC Transport Research Day 2013, Luxemburg

STRUYF, E., 30-31 May 2013, *"Optimal balance between cargo and passenger activities at an airport"* - BIVEC Transport Research Day 2013, Luxemburg

VANELSLANDER, T., 30-31 May 2013, *"Consolidation Hubs and Freight Villages"* - EU-U.S. Transportation Research Symposium City Logistics, Washington DC

ARONIETIS, R., 28-31 May 2013, *"Successful development and implementation of transport policy innovations"* - Балтийский морской форум / Baltic maritime forum, Svetlogorsk

GEVAERS, R., SYS, C., 12 April 2013, *"Silent urban logistics for off-peak deliveries"* - WCTR SIG 9 Workshop urban freight research: from demonstration to practice, Gothenburg

SYS, C., 11 April 2013, *"Link between ship size and operations"* - Istituto Trasporti e Logisti, Antwerpen

SYS, C., VANELSLANDER, T., 11 April 2013, *"Kennisplatform Goederenvervoer 2012"* - VLC, Brussel

GEVAERS, R., VANELSLANDER, T., SYS, C., DE LANGHE, K., 2 April 2013, *Data collection urban logistics"* - Meeting P&G, P&G Strombeek

SYS, C., VAN DE VOORDE, E., MEERSMAN H., VANELSLANDER, T., PAUWELS, T., KUPFER, F., ONGHENA, E., 29 March 2013, *"Transportontwikkelingen op wereldvlak"* - Atelier 1 - FISN, Willebroek

VAN DE VOORDE, E., 27 March 2013, *"Logistieke indicatoren en strategieën"* - HLG FLL, Brussel

SYS, C., DE LANGHE, K., 21 March 2013, *"Dataverzameling/Indicatorenboek"* - VIL-TPR, Antwerpen

VANELSLANDER, T., 21-20 March 2013, *"Risks in PPP: the case of the motorway sector. An application of the Delphi method"* - PPP Conference 2013, Preston

VANELSLANDER, T., SYS, C., 7 March 2013, *"Kennisplatform Goederenvervoer 2012"* - Coördinatieplatform FL, Brussel

GEVAERS, R., SYS, C., DE LANGHE, K., 7 March 2013, “Afvallogistiek: knelpunten en opportuniteiten” - Debatavond Afvallogistiek, Antwerpen

SYS, C., VANELSLANDER, T., MAES, J., 26 February 2013, “Venstertijden in Vlaanderen” – Interactieve studiedag stedelijke distributie, Brugge

SYS, C., 21 February 2013, “Impact of 18,000 TEU vessels on Intra-European Networks?” – Coastlink, Zeebrugge

VAN DE VOORDE, E., VANELSLANDER, T., SYS, C., KUPFER, F., DOMINGUES, S., DE LANGHE, K., 25 January 2013, “De concurrentiekracht van de luchtvaartsector: inzichten inzake loonkosten, pilootopleiding en het btw-regime op de georganiseerde reissector” – FAN Task Force, Brussel

Onderzoeksgroep MOBI

Keynote speaker:

MACHARIS, C., 22 November 2013, “Sustainable Transport, a capital choice”, Night of knowledge on Brussels, invited speech.

MACHARIS, C., 4 October 2013, “The 4 A’s of sustainable city distribution: an overview of innovative urban logistics solutions”, List Mile Freight delivery Conference, New York, invited speech.

MACHARIS, C., 16 June 2013, “Plenary round table: Dynamics of Global and Local Networks – Sustainable Logistics”, NECTAR 2013 International Conference, Sao Miguel Island, Azores, 16-18 June, invited speech.

MACHARIS, C., 17&18 April 2013, “Research agenda on intermodality and exploitation strategies”, First International Conference on "A European research strategy for intermodal transport", Las Palmas de Gran Canaria, invited speech.

MACHARIS, C., 12 March 2013, “De stad in de logistieke keten”, Duurzame stedelijke mobiliteit en uitdagingen, CEMA opleiding – Duurzame mobiliteit, Brussels – invited speech.

MACHARIS, C., 4 February 2013, “Sustainable Mobility and Integrated Planning in Urban Areas: Trade Union Dialogue with Local Authorities”, Second Laboratory (Two Day Workshop), Brussels – invited speech.

Abstracts:

VAN LIER, T. and C. MACHARIS, 2013, “An external cost calculator tool for assessing the sustainability of logistic solutions”, NECTAR 2013 International Conference, Sao Miguel Island, Azores, 16-18 June 2013.

MOMMENS, K., MACHARIS, C., 2013 “Location analysis model for the modal shift of palletized goods”, VUB PhD Research Day 2013, Brussels.

Papers:

MEERS, D., MACHARIS, C., 2013, “De optimale intermodale terminallocatie: Drie benaderingen”, Bijdragen Vervoerslogistieke Werkdagen, Volume: 20, pp: 421 - 432, eds: S. Weijers & W. Dullaert, published by: University Press, published at: Zelzate, ISBN-ISSN: 978-94-6197-157-9

MOMMENS, K., MACHARIS, C., 2013, *“Locatie-analyse model voor het intermodaal transport van gepalletiseerde goederen,”* Edition: Vervoerslogistieke Werkdagen 2013, pp: 469 - 483, eds: S.J.C.M. Weijers & W. Dullaert, published by: University Press, published at: Zelzate, ISBN-ISSN: 978-94-6197-157-9

MOMMENS, K., MACHARIS, C., VERBEKE F., 2013, *“Location analysis model for palletized goods on the inland waterways.”* Proceedings of 13th World Conference on Transport Research, July 15-18, 2013, Rio de Janeiro [To appear in Selected Proceedings]

MOMMENS, K., MACHARIS, C., 2013, *“Location analysis for the modal shift of palletized goods to the West-European inland waterways.”* Proceedings of Smart Rivers Conference, September 25-27, 2013, Liège, pp. 60-67

MEERS, D., MACHARIS, C., VAN LIER, T., 2013, *“Modal choice in freight transport: a combined MCDA-GIS approach”*, Proceedings of 13th World Conference on Transport Research, July 15-18, 2013, Rio de Janeiro.

MACHARIS, C., LEBEAU, P., VAN MIERLO, J. and LEBEAU, K. 2013. *“The electric vehicle as a viable solution for urban freight transport? A total cost of ownership analysis”*. Proceedings of 13th World Conference on Transport Research, July 15-18, 2013, Rio de Janeiro.

MACHARIS, C., MILAN, L., VERLINDE, S., 2013, *“A stakeholder based evaluation framework for city distribution”* in 13th World Conference on Transport Research, 17-18 July 2013, Rio de Janeiro.

MEERS, D., MACHARIS, C., ABUGAMMAR, M., 2013, *“The optimal location for additional intermodal terminals”*, In: HESSE, M. et al. (eds.) Proceedings of the BIVÉC-GIBET Transport Research Days 2013. May, 30-31, 2013, Walferdange, Luxemburg-City (Luxemburg), pp. 27-40.

MOMMENS, K., MACHARIS, C., 2013, *“Modal shift of palletized goods: a feasibility and location analysis”*, In: HESSE, M. et al. (eds.) Proceedings of the BIVÉC-GIBET Transport Research Days 2013. May, 30-31, 2013, Walferdange, Luxemburg-City (Luxemburg), pp. 14-26.

Organisatie:

Organisation of third group of Lean & Green award winners, 10/12/2013, U-Residence building at the Vrije Universiteit Brussel.

Eindconclusie/panellid:

MACHARIS, C., 18 September 2013, *Table ronde sur « La mobilité quotidienne à Bruxelles : défis, outils et chantiers prioritaires »*, 18 september 2013, BIP, Brussels – chairwomen

MACHARIS, C., 13 September 2013, *“Session: Evaluatie van infrastructuur- en mobiliteitsprojecten - inleiding tot evaluatiedoelinden en –methodes”*, XXIste Belgisch Wegencongres, 11-13 September 2013, Liège

Bijlage 2 : Bijgewoonde congressen en lezingen

Datum	Congres, lezing	Wie
07/01/2013	FEBETRA/TLV/UPTR	Christa Sys
08/01/2013	Port of Antwerp	Thierry Vanelslander
22/01/2013	MIRA O&O – Atlas Model	Tom Pauwels
18/01/2013	Port of Ghent	Tom Pauwels, Christa Sys
22/01/2013	E-Freight Advisory Board	Thierry Vanelslander
23/01/2013	TK@blue - Paris	Christa Sys, Thierry Vanelslander
04/02/2013	Second Labatory, Brussel	Cathy Macharis
20/02/2013	Coastlink - Zeebrugge	Christa Sys
22/02/2013	Workshop: 'Government / Governance in transition(s) - Brussel	Dries Meers
26/02/2013	Event Stedelijke Distributie Brugge	Katrien De Langhe, Roel Gevaers, Christa Sys, Dries Meers
28/02/2013	INTRAP - Workshop rond Beleidsplan Ruimte Vlaanderen	Thomas Vanoutrive, Toon Zijlstra
01/03/2013	PIEK II Kick off	Roel Gevaers
07/03/2013	Debatavond Afvallogistiek	Roel Gevaers, Christa Sys, Koen Mommens
07/03/2013	Coördinatie Platform - presentatie	Christa Sys
12/03/2013	Duurzame stedelijke mobiliteit en uitdagingen, CEMA opleiding – Duurzame mobiliteit, Brussel	Cathy Macharis
15/03/2013	Intersteunpuntenoverleg MOBILO/TRADO	Hilde Meersman, Eddy Van de Voorde, Ann Verhetsel, Christa Sys, Thomas Vanoutrive, Koen Mommens, Thierry Vanelslander, Els Struyf, Roel Gevaers, Toon Zijlstra
19/03/2013	Partnerforum 'Van Groenboek naar Witboek, deel 3' van het Beleidsplan Ruimte - Brussel	Dries Meers
25/03/2013	Seminar 'Decision support systems for sustainable logistics', Politechnika Poznańska, Poznan (Poland).	Cathy Macharis, Dries Meers
10/04/2013	Grenzeloze logistiek	Christa Sys
10/04/2013	EBU Seminar, Brussel	Koen Mommens
11/04/2013	Istituti Trasporti e Logisti - presentations	Christa Sys, Thierry Vanelslander
17-18/04/2013	First International Conference on "A European research strategy for intermodal transport", Las Palmas de Gran Canaria	Cathy Macharis
23/04/2013	Waterwegen en Zeekanaal conferentie, Gent	Cathy Macharis
25/04/2013	Supply Chain – Antwerpen - BDP	Christa Sys
26/04/2013	Greening Urban Logistics, Parijs	Koen Mommens
26/04/2013	MORA meeting, Brussel	Cathy Macharis
29/04/2013	OMG40 workshop labo flows	Roel Gevaers
14/05/2013	MORA meeting, Brussel	Cathy Macharis
15/05/2013	Klankbordgroep Logistieke consulenten	Christa Sys
16/05/2013	DSh Workshop 'Expert Interviews in the Social Sciences', VUB, Brussel	Dries Meers
23/05/2013	Programme de la journée sur la logistique urbaine - Casablanca	Roel Gevaers
24/05/2013	Plandag 2013, Antwerp	Toon Zijlstra
30-31/05/2013	Transport Research Day, Luxemburg	Koen Mommens, Dries Meers
31/05/2013	Dag van de Doctorandi, VUB, Brussel	Koen Mommens
12-14/06/13	TransportNet - Chios	Thierry Vanelslander, Edwin van Hassel, Christa Sys
26-29/06/13	ELA doctorate workshop on Logistics and Supply Chain	Katrien De Langhe

	Management, in Schindellegi, Switzerland	
02/07/2013	Straightsol demonstration workshop - Sustainable city distribution - Brussels	Katrien De Langhe
16/09/2013	ERTRAC-ALICE network, Brussel	Cathy Macharis
18/09/2013	Mobility in Brussels debate, Brussel	Cathy Macharis
20/09/2013	MORA-meeting, Brussel	Cathy Macharis
26/09/2013	Vlaamse Stichting Verkeerskunde, Brussel	Cathy Macharis
25-27/09/2013	PIANC Smart Rivers Conference, Luik	Koen Mommens
02/10/2013	Last Mile Freight Delivery, New York	Cathy Macharis
08/10/2013	Vlaamse Mobiliteitscommissie	Cathy Macharis
09/10/2013	EU Logistics Conference	Cathy Macharis
15/10/2013	Baksteencongres, Boom	Koen Mommens
18/10/2013	Meeting Martin Ruesch	Cathy Macharis, Koen Mommens, Dries Meers
04/11/2013	Yearly FISN event	Edwin van Hassel, Christa Sys, Evy Onghena
06/11/2013	Sustainable Mobility - Eindhoven	Toon Zijlstra, Katrien De Langhe
13/11/2013	CSR in ports and maritime, Copenhagen	Thierry Vanelslander
20/11/2013	Doctoral Day, Universiteit Antwerpen	Katrien De Langhe, Christa Sys
22/11/2013	Promotie Shortsea Shipping Vlaanderen 15 jaar	Christa Sys
27-29/11/13	Participating to the course LIFE RAIL Bilbao-Santander-Bilbao, organized by the Escola Europe De Short Sea Shipping	Christa Sys
28-29/11/13	Vervoerslogistieke werkdagen, Venlo	Roel Gevaers
05/12/2013	POLIS conferentie	Cathy Macharis
12/12/2013	Colloque "Quelle place pour les ports français dans l'espace européen au XXIème siècle"	Christa Sys
08-11/12/13	Port expert meeting, Singapore	Thierry Vanelslander
18/12/2013	Horizon 2020 meeting EC	Thierry Vanelslander

Bijlage 3 : Afgelegde en lopende doctoraten

De titels van onderstaande doctoraten zijn werktitels, en kunnen in de loop van het doctoraal onderzoek worden bijgestuurd of verfijnd.

Doctoraten afgelegd binnen het Steunpunt MOBILO

'Evaluation of innovations in B2C last mile, B2C reverse and waste logistics' (Roel Gevaers – promotor: Prof. dr. Eddy Van de Voorde, commissieleden: Prof. dr. Hilde Meersman (voorzitter), Prof. dr. Ann Verhetsel, Prof. dr. Thierry Vanelslander, Prof. dr. Antonio Musso, Prof. dr. Cathy Macharis, Prof. dr. Rosário Macário, Prof. dr. Trijntje Cornelissens). De publieke verdediging van dit doctoraat in de Toegepaste Economische Wetenschappen vond plaats op 14/10/2013 aan de Universiteit Antwerpen

Doctoraten lopend binnen het Steunpunt MOBILO:

New Classical model of Logistics Services and the EU combined economy²⁹ (Marzieh Nazemzadeh – promotor: Prof. Hilde Meersman, commissieleden: Prof. Eddy Van de Voorde en dr. Thierry Vanelslander)

Important issues in business models of airports (Els Struyf – promotor: Prof. Eddy Van de Voorde)

Locatieanalyse model voor intermodaal vervoer (Dries Meers – Promotor: Prof. Cathy Macharis)

Europeanization of inland navigation³⁰ (Edwin Verberghet – promotor: Prof. Hilde Meersman, voorzitter: Prof. Gust Blauwens, commissieleden: Prof. Eddy Van de Voorde en dr. Thierry Vanelslander)

In search of solutions to transport and logistics capacity problems³¹ (Jochen Maes – promotor: Prof. Eddy Van de Voorde, co-promotor: dr. Thierry Vanelslander, voorzitter: Prof. Gust Blauwens, commissieleden: Prof. Seraphim Kapros (University of the Aegean))

Is there a role for rail in urban freight distribution?³²(Katrien De Langhe – Promotor: Prof. Eddy Van de Voorde, Dr. Christa Sys / commissieleden: Prof. Thierry Vanelslander)

Evaluation framework for city distribution measures (Koen Mommens – Promotor: Prof. Cathy Macharis)

Multimodaal Woon-Werkverkeer (Toon Zijlstra – Promotor: Prof. dr. Ann Verhetsel)

²⁹ Dit doctoraat werd gestart binnen het Steunpunt Goederenstromen maar werd in 2013 niet meer gefinancierd door het huidige Steunpunt MOBILO.

³⁰ Dit doctoraat werd gestart binnen het Steunpunt Goederenstromen maar werd in 2013 niet meer gefinancierd door het huidige Steunpunt MOBILO.

³¹ Dit doctoraat werd gestart binnen het Steunpunt Goederenstromen maar werd in 2013 niet meer gefinancierd door het huidige Steunpunt MOBILO.

³² Sinds 01/11/2013 valt dit doctoraat niet meer onder het Steunpunt wegens aanstelling van Katrien De Langhe in een nieuwe functie binnen het Departement TPR.

Bijlage 4 : Persberichten

Onderstaande berichten verschenen in de pers naar aanleiding van de verdediging van het doctoraat 'Evaluation of innovations in B2C last mile, B2C reverse and waste logistics' van Dr. Roel Gevaers. Andere persberichten van het Steunpunt MOBILo kunnen geraadpleegd worden op de website 'www.steunpuntmobilo.be > in de media'.

Dr. Roel Gevaers promoveerde met zijn doctoraal proefschrift tot Doctor In de Toegepaste Economische Wetenschappen binnen het Departement Transport en Ruimtelijke Economie, meer bepaald het Steunpunt Goederen- en personenvervoer. Momenteel is hij als deeltijds onderzoeker verbonden aan het Steunpunt Goederen- en personenvervoer en is daarnaast als deeltijds onderzoeker werkzaam binnen het onderzoeksproject TPR-Procter&Gamble.

Datum doctoraatsverdediging: 14 Oktober 2013 - Universiteit Antwerpen

Titel: 'Evaluation of innovations in B2C last mile, B2C reverse and waste logistics'

Naam: Roel Gevaers

Promotor: Prof. Dr. Eddy Van de Voorde

Commissieleden: Prof. Dr. Hilde Meersman (voorzitter), Prof. Dr. Rosário Macário, Prof. Dr. Antonio Musso, Prof. Dr. Cathy Macharis, Prof. Dr. Ann Verhetsel, Prof. Dr. Thierry Vanelslander, Prof. Dr. Trijntje Cornelissens

Persbericht in Logistiek.nl (gepubliceerd 23/10/2013)

Simulatietool kan logistieke kosten reduceren

Doctor Roel Gevaers van de Universiteit van Antwerpen heeft een tool ontwikkeld die kan leiden tot kostenreductie van 'last mile', retour- en afvallogistiek.

Roel Gevaers, werkzaam bij het Departement Transport en Ruimtelijke Economie van de Universiteit Antwerpen onderzocht voor zijn doctoraat of het mogelijk is een typologie te ontwikkelen die alle aantoonbare karakteristieken van last mile, retour- en afvallogistiek kan samenvoegen. De tool controleert waar er innovaties kunnen worden geïmplementeerd, met als doel de efficiëntie te verhogen en de kosten te verlagen.

Stijgende kosten

Een typisch B2C last-mile probleem ontstaat wanneer een koerier een pakje komt afgeven en de ontvanger (consument) niet thuis is. De koerier zal dan een tweede maal moeten langskomen of het pakje moeten achterlaten bij de burens. Wat betreft B2C retourlogistiek stijgt het aantal geretourneerde goederen jaar na jaar, onder andere door het toenemend aantal internetbestellingen. Door de (soms gratis) terugstuuroptie wordt er voor sommige productgroepen tot 60 procent van de goederen teruggestuurd, wat veel extra kosten met zich meebrengt. Een probleem bij de afvallogistiek is het sterk stijgend aantal nieuwe wetten en regels met betrekking tot

afvalophaling, bijvoorbeeld de 'venstertijden'. Hoe nauwer die venstertijden, des te moeilijker het wordt om efficiënt het afval op te halen."

Oplossingen

Op basis van de simulatietool die Gevaers ontwikkelde, concludeert hij: "Door analyse van alle karakteristieken per substream blijkt dat de efficiëntie in de last-mile logistiek verhoogd kan worden door de consument een richtuur of tijdsframe mee te geven waarbinnen zijn pakje afgeleverd zal worden. Bij de retourlogistiek kunnen de kosten gereduceerd worden door de terugstuuroptie te verstrengen. De afvalophaling, ten slotte, kan geoptimaliseerd worden door het afval te clusteren."

Het onderzoek werd financieel ondersteund door Procter & Gamble (P&G) en door het ministerie van mobiliteit.

door [Peter de Weerd](#) 23 okt 2013

Persbericht in 'Flows' (gepubliceerd op 23/10/2013)

"Last mile kan goedkoper en efficiënter"

Distributie-, retour- en afvallogistiek kampen met een aantal gelijklopende efficiëntieproblemen die de kosten verhogen. Onderzoeker Roel Gevaers ging in een doctoraat na hoe die aangepakt kunnen worden.

Gevaers doctorde zopas aan de Universiteit Antwerpen met een onderzoek waar bijvoorbeeld partijen die met de problematiek van stadsdistributie geconfronteerd worden, wellicht hun voordeel mee kunnen doen.

Opvallend gegeven: hij boog zich daarbij niet enkel over B2C-distributielogistiek ('last mile') en retourlogistiek, twee stromen met een duidelijk potentieel voor interactie en wederzijdse optimalisatie, maar nam daar ook afvallogistiek bij.

Hij ontwikkelde voor de twee eerste vormen een simulatietool die rekening houdt met een aantal substromen en mits aanpassing ook voor afvallogistiek bruikbaar kan zijn.

Want de knelpunten zijn in die drie niches eigenlijk gelijkaardig: er worden heel wat kilometers afgelegd en heel wat tussenstops gemaakt voor het ophalen of afleveren van kleine volumes, met geringe schaalvoordelen tot gevolg.

Beperkingen inzake venstertijden, het stijgend aantal geretourneerde zendingen (tot 60% voor sommige productgroepen bij e-commerce, als gevolg van soms gratis

bleem alleen maar erger. Op basis van zijn onderzoek formuleert hij ook een resem aanbevelingen, zoals het verstrengen van de terugstuuroptie bij retourlogistiek...

De overheid kan haar duit in het efficiëntiezakje doen, bijvoorbeeld door 'melkrondes' of ophaal/retourpunten in de binnenstad fiscaal te stimuleren of – omgekeerd – diensten met zeer korte lead times zwaarder te belasten, de soms 'extreme' bescherming van de consument bij directe levering af te zwakken.

Dat kan helpen het aantal (node-loos) gereden kilometers terug te schroeven, volumes te bundelen, stromen te clusteren. Maar ook de bedrijfs wereld heeft nog werk aan de winkel om zijn logistiek te stroomlijnen.

Werken met aflever- en ophaalpunten is efficiëntieverhogend.

terugstuuropties), dubbele aanmeldingen omdat de ontvanger niet thuis was... maken het pro-

Bijlage 5 : Gepubliceerde beleidsondersteunende papers

Depotnummer	Auteurs	Titel
D/2013/11.528/1	K. De Langhe/ R. Gevaers/C.Sys	Dataverzameling stedelijke distributie: stedelijke indicatoren en dataverzamelmethodes
D/2013/11.528/2	D. Meers/C. Macharis/ E. Pekin	Intermodal transport, value of time & new terminal locations
D/2013/11.528/3	T. Vanoutrive	Hoe goed kunnen we de modal split van een werkplaats kennen?
D/2013/11.528/4	K. De Langhe/C. Sys/ R. Gevaers	Afvallogistiek: Knelpunten en opportuniteiten ⁽²⁾
D/2013/11.528/5	F. Kupfer/K. De Langhe/C. Sys/E. Van de Voorde/ T. Vanelslander	Samenwerkingen en concurrentie van en tussen luchthavens – lessen uit Europa
D/2013/11.528/6	M. Grosso/T. Pauwels/T. Vanelslander	Het concurrentievermogen van intermodaal goederenvervoer in Europa: toepassing op Europese corridors ⁽¹⁾
D/2013/11.528/7	C.Sys/E. Van de Voorde/T. Vanelslander	Vergelijking procedures tussen zeehavens: een analyse van de havens van Antwerpen en Rotterdam ⁽²⁾
D/2013/11.528/9	A. Verhetsel/T. Vanoutrive/T. Zijlstra	Het woon-werkverkeer in Vlaanderen. Zoektocht naar indicatoren ⁽³⁾
D/2013/11.528/10	T. Zijlstra/T. Vanoutrive/ A. Verhetsel	De effectiviteit van Park and Ride. Een meta-analyse van P+R gebruik ⁽¹⁾
D/2013/11.528/11	T. Vanoutrive	Pendelen naar Poorten: het pendelgedrag naar (lucht)havens nader bekeken ⁽³⁾

⁽¹⁾ Neergelegd op kabinet

⁽²⁾ Feedback Stuurgroep in verwerking bij de auteurs

⁽³⁾ Verstuurd naar Stuurgroep

Goederen- en
personenvervoer

AFVALLOGISTIEK KNELPUNTEN & OPPORTUNITEITEN

- *University meets Business* -

PROGRAMMA

18u00: Ontvangst

18u20: Inleiding door **Christa Sys** van het Steunpunt Mobilo

18u30: Presentatie *"Efficiëntie in afvallogistiek: haalbaar of illusie?"*

Door **Roel Gevaers** (Universiteit Antwerpen - Steunpunt Mobilo)

18u50: Presentatie *"Innovative Logistics in waste management for a Sustainable Environment - ILSE"*

Door **Dirk De Vylder** (VIL)

19u10: Presentatie *"Afvallogistieke wetgeving: eenduidig of warboel?"*

Door **Bob Martens** (DLA Piper Advocatenkantoor)

19u30: Paneldebat met **Wouter Dewulf** (Studium Ad Scaldim) als moderator met:

- **Werner Annaert** van FEBEM
- **Rudy Meeus** van OVAM
- **Marc Van den Broeck** van Trafuco
- **Filip De Breucker** van Sita
- **Katrien Ver Elst** van IOK/Interafval
- **Jan Vermoesen** van Coberec

20u30: Conclusies en bedanking door **Liesbeth Geysels** van het VIL

20u40: Receptie

Vrije Universiteit Brussel
MOSI - Transport en Logistiek

Bijlage 7: Discussienamiddag Transities en Mobiliteit

AANKONDIGING

Op 15 maart 2013 organiseren de Steunpunten MOBILo en TRADO een discussiemiddag over transities en mobiliteit.

Transitiedenken en -management zijn belangrijke thema's binnen Vlaanderen in Actie. Voorts promoot de Vlaamse overheid samenwerking tussen steunpunten. Het steunpunt TRADO heeft door haar focus op meer 'horizontale' thema's (duurzaamheid en transitie) raakvlakken met andere steunpunten. De onderzoeksonderwerpen van MOBILo vormen een belangrijk thema binnen transitiebeleid en -onderzoek. Vandaar dat het steunpunt MOBILo en het steunpunt TRADO een discussienamiddag organiseren waar de onderzoekers en promotoren van beide steunpunten samen nadenken en discussiëren over Mobiliteit en Transities.

Deze discussiemiddag biedt een unieke gelegenheid om vertrouwd te raken met het transitiedenken. Doel is om het werk en de doelstellingen van MOBILo te kaderen binnen het transitieverhaal (ViA) en om het bekend te maken bij het steunpunt TRADO.

Het programma vindt U onderaan.

Graag nodigen we U uit om deel te nemen aan deze interessante discussienamiddag. Voor praktische organisatie graag uw aanwezigheid voor 11 februari bevestigen aan Anne Arekens (anne.arekens@ua.ac.be).

Locatie: Universiteit Antwerpen (lokaal wordt later doorgegeven)

12h: ontvangst met broodjes

13h: korte verwelkoming en voorstelling

13h15: presentatie TRADO: 'transitiedenken for dummies'

13h45: presentatie MOBILo:

- Missie/visie van het steunpunt:
- -Goederenvervoer: de betrokkenheid van het steunpunt bij ViA-Pact2020-Flanders Logistics.
- -Personenvervoer: wat doen we (focus op werkgevers en woon-werkverkeer); het mobiliteitsprobleem.
- -korte voorstelling van enkele concrete projecten (niches): bv. PIEK-project; fietskoeriers; palletvervoer met binnenvaart; opzetten van een stedelijk distributiecentrum, bedrijfsvervoerplannen,...

14h30: pauze

14h45: Discussie: wat zijn nu eigenlijk de grote problemen (het mobiliteitsprobleem) en hoe helpen we die 'oplossen'? Gaan de projecten waar we bij betrokken zijn een (grote) bijdrage leveren? Hebben we een idee hoe de mobiliteit en het mobiliteitsbeleid er zullen uitzien in 2050?

Inspiratie:

- <http://steunpunttrado.be/>
- http://www.cdo.ugent.be/drupal-7.15/sites/default/files/publicatie_pdf/Duurzame_creatieve_steden_verslagboek_pdf.pdf

Bijlage 8 : Steunpunt meeting

Steunpunt meeting 4

- 28 februari 2013 – 14h - rooms B-415 and B-216 – Universiteit Antwerpen Stadscampus
Research presentation:
 - Business economic seminar "The ATLAS-model: Assessing Transport and Land use Scenarios" m.m.v. Inge Mayeres en Laurent Franckx (KU Leuven)

Steunpunt meeting 5

- Dinsdag 21 mei 2013 – 12h30 - room 3B217 - VUB - Brussel
Research presentations:
 - Drs. Dries Meers (VUB) "Intermodal transport"
 - Drs. Toon Zijlstra (UAntwerpen) "Woon/werk"

Steunpunt meeting 6

- Maandag 2 september 2013 – 10h00 – room B-415 – University of Antwerp City Campus
Research presentations:
 - Dr. Christa Sys (UAntwerpen) "Vergelijking procedures zeehavens: een analyse voor de havens van Antwerpen en Rotterdam"
 - Drs. Koen Mommens (VUB) "A stakeholder based evaluation framework for city distribution"

Steunpunt meeting 7

- Donderdag 5 december 2013 – 10u30 – room B-415 – University of Antwerpen City Campus
Research presentations:
 - Els Struyf (UAntwerpen) "Luchthaven - Analyse & kwantificering logistieke ketens"
 - Thomas Vanoutrive (UAntwerpen) "Pendelen naar Poorten"
 - Toon Zijlstra (UAntwerpen) "Understanding the automobile transport lock-in"
 - Koen Mommens (VUB) "Evaluatiekader voor een duurzamere stadsbevoorrading"
 - Dries Meers (VUB) "Simulaties van het intermodale landschap met het LAMBIT-model"
 - Christa Sys, Thierry Vanelslender (UAntwerpen) "Havenbeleid, concurrentiekracht en welvaart - Maatregelen ter versterking van de Vlaamse havens"

Bijlage 9 : Samenstelling Stuurgroep

Naam	Organisatie	Vertegenwoordigd
Filip Boelaert	Kabinet Crevits	Een vertegenwoordiger van de functioneel aansturende minister uit de beleidsraad
Dominique Van Hecke	Kabinet Crevits	Een vertegenwoordiger van de functioneel aansturende minister uit de beleidsraad
Bavo Smits	Kabinet Crevits Plaatsvervanger	Een vertegenwoordiger van de functioneel aansturende minister uit de beleidsraad
Fernand Desmyter	Departement MOW	Een vertegenwoordiger van het functioneel bevoegd beleidsdomein uit de beleidsraad
Ilse Hoet	Departement MOW	Een vertegenwoordiger van het functioneel bevoegd beleidsdomein uit de beleidsraad
Ief Janssens	Kabinet Lieten	Een vertegenwoordiger van de coördinerende minister
Wim Winderickx	Departement EWI	Een vertegenwoordiger van het Departement EWI met een raadgevende stem over het bestuurlijk kader van het Steunpuntenprogramma
Hilde Meersman	Universiteit Antwerpen	De promotor-coördinator van het steunpunt
Ann Verhetsel	Universiteit Antwerpen	Vertegenwoordigers van het dagelijks bestuur van het steunpunt
Cathy Macharis	VUB	Vertegenwoordigers van het dagelijks bestuur van het steunpunt
Eddy Van de Voorde	Universiteit Antwerpen	Vertegenwoordigers van het dagelijks bestuur van het steunpunt
Thierry Vanelslander	Universiteit Antwerpen	Vertegenwoordigers van het dagelijks bestuur van het steunpunt
Christa Sys	Universiteit Antwerpen	Vertegenwoordigers van het dagelijks bestuur van het steunpunt
Ann Wuyts	MORA	Één vertegenwoordiger per relevante Strategische Adviesraad (SAR), met raadgevende stem

Bijlage 10 : Samenstelling Dagelijks bestuur

Promotor-Coördinator	Prof. dr. Meersman (voorzitter)
Promotoren	Prof. dr. A. Verhetsel
	Prof. dr. C. Macharis
	Prof. dr. E. Van de Voorde
	Prof. dr. T. Vanelslander
	Dr. C. Sys (vanaf 01/10/2013)
Onderzoeksdirecteur	Dr. C. Sys (tot 30/09/2013) Dr. E. Onghena (vanaf 01/11/2013)
Senior Researchers	Dr. Thomas Vanoutrive Dr. Ethem Pekin (tot november 2013) Dr. Roel Gevaers (vanaf 01/11/2013)

Bijlage 11 : Seminars Steunpunt MOBILO

In samenwerking met het Departement Transport en Ruimtelijke Economie en het Onderzoeksgroep MOBI organiseerde het Steunpunt MOBILO volgende lezingen en discussiemomenten in 2013:

- Filip Merckx (PSA Antwerp) : 'Container Terminal Management' (26/02/2013)
- Inge Mayeres and Laurent Franckx (VITO) : 'The ATLAS-model: Assessing Transport and Land use Scenarios' (28/2/2013)
- Chris Coeck (Haven van Antwerpen) : 'Het belang en de rol van de Zeehaven' (04/3/2013)
- Steven Quintijn/Jan De Nul : 'Baggertechnologieën' (05/02/2013)
- Sjel Wijngaards: 'Werking en strategie van een logistieke speler in snel veranderende tijden' (12/03/2013)
- Rudi De Meyer (Alfaport): 'Rol van havens voor transport, handel en productie' (15/03/2013)
- Seraphim Kapros (Univ. Of the Aegean/Transportnet): 'Feasibility and economic viability of a new maritime transport line serving the Euro-Mediterranean commerce (method and case-study application)' (25/03/2013)
- Hans-Joachim Schramm (WU Wirtschaftsuniversität Wien) & Sönke Reise (Deutschen Verkehrswissenschaftlichen Gesellschaft, Hochschullehrerbunds Mecklenburg-Vorpommern) "About the development of the hinterland market of Austria since 1950s" (28/03/2013)
- Hans-Joachim Schramm (WU Wirtschaftsuniversität Wien) "Pricing behavior of liner shipping companies on the Far-East trade lane before and after abolishment of the liner shipping conferences"
- Herwig Callebaut (Vlaamse Overheid – MOW) : 'Uiteenzetting ICAO' (28/03/2013)
- Graham Clarke (Univ. Of Leeds) : 'Retail planning: location, trends and future' (27/03/2013)
- Martin Schröder (oprichter Martinair): 'Het opstarten en managen van een luchtvaartmaatschappij' (17/04/2013)
- Martin Dresner (Robert H. Smith School of Business, Univ. of Maryland) : 'Economics of airline alliances and mergers' (22/10/2013)
- Jan Francke (Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid): "Dutch freight transport model applications" (26/11/2013)
- Costas Grammenos (LSE) : 'Important issues in maritime finance' (05/12/2013)

Steunpunt Goederen- en personenvervoer

- MOBILO -

Prinsstraat 13

B-2000 Antwerpen

Tel.: -32-3-265 41 50

Fax: -32-3-265 43 95

steunpuntmobilo@uantwerpen.be

<http://www.steunpuntmobilo.be>

